ſed etiam cū non curat ipās libidinoſas cogita
cōnes expellere· poſtq̄ eas ꝑpendit· ſ; in eis volū
tarie immorat͛; peccat mōꝛlit͛· ¶ De filijs luxurie
De filiabus luxurie nō oportz multū interrogaē
q2 difficile ē intelligē· niſi cū mixtuā alioꝝ vicōꝝ
Si fuit ita mente occu· ¶ De cecitate mentis
patus circa mūdana· q̄ neſciuit de deo cogitare
vel rebus ſpūalibus.c ¶ De precipitatione
Si fuit preceps ⁊ ſubitus i opib; ſuis· ſine ꝯſilio
⁊ examinacōne mentis debita agēs· ¶ De incōſi
Si fuit incautus in factis ſuis ⁊ non deracōne
bene iudicauit cir̄ occurrētia.c ¶ De incōſtantia
Si in eo q̄ deliberauit bonum agē· mutabilis ⁊
inconſtans fuit ex paſſione.c ¶ De amore ſui
Si nimis ſeipm̄ dilexit· querendo delectationes
corpis conmoditates· ⁊ hmōi.c ¶ De odio dei
Si habuit diſplicentiā in deū vel legē ſuā· quia
prohibet ꝯcupiſcētias ei9.c ¶ De amore vite pn̄tis
Si nimis amauit vitā iſtā pn̄tē ꝓpter volupta
tes carnis quibus eſt dedit9.c Nā ita amare vitā
pſētem· q̄ aliq̄s velit h̄ ꝑpetuari; ſm̄ pe· ē mōꝛle
Si horrorem habuit· ¶ De horrore futuri ſeculi
ad vitam futuram· ¶ De alijs que ꝑtinent ad
vicium luxurie circa cōiugatos vide infra in· c· de
cōiugatis·

¶ Sequit͛· 3· ps hui9 opuſculi de interrogacōib;
certis ad certas perſonas ſm̄ ſtatus diuſitates

Nunc formande sunt interrogacões non ad omnes. sed ad quosdam secundum status eorum. Et primo quo ad coniugatos. Interrogandi sunt ergo coniugati. non tamen omnes. sed de quibus videtur expedire. ¶ Si videlicet in aliquo gradu prohibito contraxerunt: quod mortale est nisi ignorantia facti probabilis excuset. Unde sciendum est quod quedam sunt impedimenta que impediunt matrimonium contrahendum et dirimunt iam contractum et nullum faciunt illud quod tamen intelligendum est. quando dicta impedimenta prius fuerunt inter eos quam sit contractum matrimonium. Et continetur in hijs versibus. Error. conditio. votum. cognatio. crimen. Cultus disparitas. vis. ordo. ligamen. honestas. Si sis affinis. si forte coire nequibis. Hec socianda vetant connubia iuncta retractant ¶ Pro horum quolibet brevissima declaratione: nam de hijs satis invenies in summis. Nota de singulis intellectum ¶ Error intelligitur de persona. non de fortuna cum scilicet quis contrahit cum bertha. credens contrahere cum katherina. cum qua intendebat contrahere. ¶ Conditio intelligitur de conditione servili cum scilicet quis contrahit cum serva credens eam esse liberam. nam si sciens liber contraheret cum serva matrimonium teneret. Et similiter si servus contrahit cum libera credens eam suam. Idem videtur si servus cum serva. licet crederet eam liberam

Votum intelligitur de ſolemni. Cum. ſ. quis fe
ciſſet profeſſionē tacitam vł expſſam in aliqua
religione approbata. ⁊ poſtea cōtraherꝫ. nā talis
eſſet etiam excōicatus. ¶ Cognatio eſt triplex. ſ.
naturalis ſpūalis. ⁊ legalis. Naturalis dr̄ cōſag
nitas. ⁊ habet tres lineas. ſ. Aſcendentium ut pr̄
auus. proauus. ⁊ hmōi. Deſcendentium ut filius
nepos pronepos ⁊c̄. Collateralium. ut fratres.
ſorores. ⁊ huiuſmodi. Et habet quelibꝫ linea. x.
gradus cōcluſiue. pcipue collateālis. Nam inter
aſcendentes ⁊ deſcendētes. vidr̄ eſſe perpetua pro
hibicō. Qui ergo inter iſtos etiā cōtrahit. eſt ex
cōicatus. Cognatio ſpūalis. habet tres gradus
⁊ contrahitur in baptiſmo. ⁊ cōfirmacōne. Pri9
eſt inter tenentes ad baptiſmū vel cōfirmacōem
⁊ eum qui tenetur. et dr̄ pr̄nitas et filiacō. Scđus
eſt inter pr̄em et matrem carnales illius q̄ tene
tur ⁊ illum tenentes. ⁊ dicit̄ cōpaternitas. Ter
cius eſt inter filios natuāles illi9 qui tenet ⁊ illū
qui tenetur ⁊ dicitur fraternitas. Cognacō lega
lis fit p adopcōnē. ⁊ habet tres lineas ł gradus
Prim9 ē inter ipm adoptantē. ⁊ adoptatū ⁊ filiū
ł filiā ei9 adoptati. Scđs ē iter vxorē adoptātis
⁊ ipſū adoptatū. ac etiam inter vxorē adoptati ⁊
adoptātē. Terci9 ē iter filios natuāles ⁊ legitīos
ipſi9 adoptātis ⁊ ipſū adoptatū ⁊ hoc tm̄ cū ipſi
filij ſint adhuc in ptāte pr̄is. Inter hos eni oīs

eſt prohibitū mr̄imoniū. et ergo ſi ↄtractū fuerit
dirimatur ¶ Crimen hoc .ſ. qd̓ hʒ impedire et di
rimere mr̄imonium ↄtractū: itelligitur tantū de
duobus criminibʒ. Primū eſt. cū mulier machi
natur cum effectu in mortē alteri⁹ vxoris ut hēat
maritum illius in virū. et ecōn̄ cum vir in mortem
alterius viri machinatur ut hēat vxorē ei⁹. Se
cundum cū quis dat fidē alicui cōiugate de ducē
do eam in vxorem poſt mortē mariti ſui. et cum ex
illa ꝓmiſſione ſequitur adulteriū. ¶ Cultus di
ſparitas. ut .ſ. ſi fidelis contrahat cum iudea. vel
pagana pmanente in infidelitate. Si autē cōtra
heret cum heretica: teneret mr̄imoniū. ſʒ cohabi
tare ei non debēt. et hoc ſi eēt piculū ei incurrēdi
hereſim. ſʒ peccat cū tali contrahēs. ¶ Vis .ſ. cum
quis p violentiam cogitur ad ↄtrahendū et intel
ligitur de violentia abſoluta. et ſimiliter de violen
tia que fit p metum q̄ poteſt cadē in cōſtātē virū
quā continetur in hoc verſu. Stupri atqʒ ſtatus
verberis atqʒ necis. niſi tamē poſtea de inuito effi
ciatur voluntarius. ¶ Ordo intelligitur de ordine
ſacro. ſ. cum cōtrahens fuerit in ſbdiaconatu vel
ſupra. et talis etiam eſt excatus. Greci tn̄ i ſacris
ordinibus pn̄t vti mr̄imonio iam cōtracto. ſʒ ↄtrā
here non poſſunt ¶ Ligamen. ſ. ſi ſit alteri liga
tus p coniugium ꝑ verba de pn̄ti. etiā nōdum cō
ſummatum. Nam talis in nullo caſu poteſt alteri

mr̃imonialiat͛ copulari·niſi ille cū quo cõtrax͛rat profiteretur in aliqua religione ante conſummacõnem mr̃imonij. Si autem recederet alter cõiugū·ita ꝙ per multos annos nichil de eo audiē tur: adhuc non liceret alteri cõtrahere·niſi prius veriſimiliter ſciret de morte ipſius. ¶ Honeſtas ꝛ publice honeſtatis iuſticia in ſniā. que oritur ex ſponſalibus contractis cum aliq̄·cum qua poſtea non ſequitur mr̃imonium·niſi ꝓpter mortem vel ꝓpter aliquā cauſā aliam·nam cū nulla cõſaguīnea illius contrahere põt vſqȝ ad quartū gradū incluſiue ¶ Affinitas eſt proximitas que contrahitur inter eū qui ducit vxorē·ꝛ omnes cõſaguīneos vxoris vſqȝ ad·x·gradū ſimiliter int͛ vxorē ꝛ omēs ꝯſaguineos eā ducētis vſqȝ ad·x·gradum icluſiue. Et nota ꝙ affinitas ꝯtrahitur etiā per fornicariū coitū·ita ꝙ ille qui fornicatur cum aliqua·non põt cõtrahere mr̃imoniū cum aliqua conſaguinea illius vſqȝ ad q̃rtum gradū·nec illa mulier poteſt contrahere cum aliquo ꝯſaguineo ſecum fornicantis vſqȝ ad eundē gradū ¶ Impotentia exercendi actū cõiugalem·poteſt prouenire vel ex naturali frigiditate·vel ex malefitio vel ex indiſpoſitione membri genitalis viri vel mulieris. De hijs aūt omnibȝ impedimentis habes plene in ſūmis. ¶ Inſuper nota ꝙ non oportet nec expedit interrogare oēs ꝯiugatos ſingulatī

de predictis impedimētis. ſꝫ de illis saltē de quibꝫ poſſit preſumi. Et pcipue de impedimētis crimis vel cognacōnis. vel publice honeſtatis. et ante oia affinitatis. Si enim quis cognoſceret cōſan guineam eius cū q̄ iam cōtraxit p verba de pn̄ti et grauiꝰ ſi iā ↄſūmauit mr̄imoniū: tale mr̄imo nium non dirimitur ā diuidic̄. ſꝫ amittit ille qui hmōi fecit. ptātem. ſeu ius petendi debitū. ita ꝙ petē non pōt ſine pccō mōꝛli. tenetur tn̄ reddere exactus. Idem in muliere q̄ pmittit ſe cognoſci a cōſanguineo mariti ſui. Si tamen ante ꝙ cōtra xit p verba de pn̄ti cum aliqua. coḡuit cōſangui neam eius. ita ꝙ ſemen emiſerit intra clauſtra pudoꝛis: non poteſt illam habē ⁊ ſi iā ↄſūmaſſꝫ matrimonium cū illa: non tenēt. nec in hoc pōt di ſpenſari niſi p ppam. vn̄ ante diſpenſacōnem ſem per peccat mōꝛliter exigens ⁊ reddēs debitū. ſci ens dictum impedimentū. alt̄ autē ↄiugū neſci ens. excuſatur ex ignorantia facti pbabili. Et de hijs et alijs qn̄ caſus occurrit. vide plenius in ſummis. ¶ Inſuper interrogandū ē. Si ↄtraxit matrimoniū clādeſtine: qꝛ moꝛtale eſt. ꝓpter pꝛo hibicōnem ecc̄ie. ¶ Item ſi habēs votū ſimplex continentie cōtraxit. mōꝛliter peccauit niſi prius fuerit diſpenſatum a ppa. ⁊ tenetur adimplē vo tum ante cōſummacōem matrimonij. Nā ipō cō ſūmato: efficit impotēs ad votum implendum.

quia reddere tenetur exactus debitum. expreſſe.
vel interpretatiue ſed tñ exigere nõ poteſt ſine
diſpenſatione quia peccaret mortaliter. ¶ Item
Si contraxit cum aliqua. vel mulier cũ aliquo ꝑ
verba de futuro. et poſtmodũ cum alia contraxit
vel alio. etiam per verba de futuro vel de preſentĩ
mortaliter peccauit ꝓpter fidem fractã. niſi de cõi
cõſenſu mutuo ſe abſoluerint. quod fieri debet
per iudicium ecc̃ie l' ſi aliquis predictorum caſu
um. ſeu aliorum ſeptẽ. quos habes in ſũma. qui
bus ſponſalia ſolui pñt. ſupuenerit. ¶ Item ſi
poſt mr̃imonium cõtractũ per verba de preſenti
cõtraxit cum alia. quia peccauit mo͛rliter. nec te
net mr̃imonium ſecundũ. etiã ſi eſſet ꝯſũmatum
et filios iam genuiſſet. redire eñi oportꝫ ad p̃mũ
matrimonium. niſi ille vel illa cũ quo vel qua p̃ꝰ
ꝯtraxit intraſſet religionem aliquã ⁊ ibi ꝓfeſſus
eſſet. vel niſi papa diſpenſaſſet in ſecũdo. Tamẽ
ſm Theo. in hoc diſpenſari nõ poteſt. Sed quia
difficile eſt diſputare de ptãte pape. ſi ſine ſuppli
tione obtenta eſt forſitã trãſiri poteſt. ¶ Item
Si cõtraxit mat͛moniũ ante etatẽ legitimã. vel
filios aut filias iũxit matrimoio añ ltimã etatẽ
qđ ꝓhibitum ẽ. Etas aũt ltima ſm iura eſt. xij.
an. i femella. ⁊. xiiij. in maſculo. ſ. in ꝯtrahendo
per verba de pñti. vel in ꝯſũmando. ¶ Itẽ Si ꝯſũ
mauit matrimoniũ añ bñdictionẽ nuptiarũ: q͛

mo͛ꝛle eſt ⁊ cõtra ꝓhibicõem ecc̃ie. Et hic aduer
tendum eſt. ꝙ in multis locis. q̃uis ſponſi non
ↄſummant mr̃imoniũ cũ ſponſis ante nuptias:
multas tamen turpitudines et corruptelas faci
unt cum ipſis. eas viſitando ⁊c̃. Vnde interrogan
dum de hmõi eſt. vbi illa repiũtur. ¶ Item Si
celebrauit nuptias ĩ tpe ꝓhibito ab ecc̃ia: quia
mo͛ꝛtale eſt. ¶ Nõ tpa ꝓhibita ab ecc̃ia
ad celebrandum nuptias ſeu matrimoniũ.

De tpe matrimonij

Tempa ꝓhibita ab ecc̃ia ad matrimoniũ cele
brand̃ ſunt iſta. ſ. Ab aduẽtu dñi vſq; ad Ephiã
non tamen ante octauã eius. et a. lxx̃. vſq; ad
octauam paſche. ⁊ a trib; dieb⁹ letanie minoꝛis
ante aſcenſioẽm dñi. vſq; ad octauã pẽtecoſtes
¶ Item de actu coniugali nota. ꝙ q̃ndoq; fit vbi
eſt manifeſtum mo͛ꝛle. ſ. cũ fit ex̃ vas debitũ. Vel
etiam cũ fit intra vas debitũ. tamẽ eo mõ ut non
ſuſcipiatur ſemen. ad euitandã prolẽ. Vel gñacõ;
Vel cum ex actib⁹ vel tactib; impudicis ſequitur
pollutio in altero ipõꝛum. Vel cum ex̃cens actum
coniugalem appetitũ hab; deliberatũ ad aliũ vel
aliam. Vel ſi ita inoꝛdinato affectu fert̃ ad actũ
cõiugalem. ꝙ etiã ſi nõ eſſet vxoꝛ ſua vel marit⁹
adhuc ageret opus carnale cũ illa vel illo. Diffi
cile tamen eſt hoc diſcernẽ. Vel ſi cũ alter alteri
exigenti denegat debitũ ſine cã legitima. propter
quod exigens incõtinentiam incurrit vel aliud

ſcandalum. Eſſet aūt cauſa legitīā ad denegandum debitū. ſi timēt ꝓbabiliter nōbile nocumētum perſone. vel cōiugis. vel prolis ī vtero. Vel quia ex adulterio conmiſſo amiſit ius petendi vl' etiam ſi in loco ſacro. petēt vl' etiā in publico quia eſſet contr̄ debitā honeſtatē. Non aūt eſt legittima cā denegādi. dies ieiuniorū. ſolempitatum. vl' ira ad inuicē. Rūqȝ etiā ſit actus cōiugal' vbi dubium eſt. an ſit mōrle vel veniale. ſ. qn̄ ſeruatur vas debitū ſed mod⁹ indebit⁹. puta ſi lateraliter. l' ſi ex pte poſteriori accedat vir ad vas debitum. vel mulier ſupgrediat' viro. In quib⁹ modis et precipue in vltimo. dicunt aliqui eſſe mōrle de ſe. Alij vero ut Tho. et Al. dicūt ꝙ non ſit mōrle de ſe. Sȝ pōt eſſe ſignum mortalis ɔcupiſcentie. nec per hoc impedit' gn̄atio. et ſi non ita apte procureretur. Vnde in hoc noli p̄cipitare ſententiam. nec denegare abſolucōem in hmōi perſeueranti. ſȝ deteſteris et ꝓhibeas qn̄tum potes Rū autem fiēt p̄mo vl' ſecundo mō. a hoc ꝓpter piculū abortus: forte eēt ſine pctō. Dubiū ē etiam an ſit mōrle. cum ſit tpe menſtruoꝝ. et p̄cipue ī exigente. ſciente talē defectum. qd quidā ponunt eſſe mōrle. precipue quando eſt quaſi cōtinuus ſcdm̄ conſuetudinem vt menſatim. Alij tamen contrarium dicunt ut Pe. de pal. Et hec opinio cōior eſt. Vnde etiam ꝓpter hoc non denegas

abſolucõnem. ꝫ ꝓhibeãs qñtũ potes de exactõe
et exactam ãmoneas ut nõ aſſentiat exigenti.
niſi tamẽ ex hoc de incontinẽtia ipi⁹ timẽt Du
bium etiã eſt de exigente debitũ a ↄiuge pmanẽte
in adulterio ſiue occulto ſiue manifeſto. quod
ipẽnouit. Hoc tamen quid̉ dicunt eſſe mortale
in ipſo exigente. qꝛ facit cõñ ↄſtitucõez eccĩe. ut
nota Hugu. xxij. q. i. Si quis vxorẽ. Et hoc firtur
in ſumma piſana. Sed in ſũma confeſſo. ⁊ Arċ
in roſario mitigant hũc rigorẽ. excipiẽtes caſũ
illum viꝫ. cũ exigens hoc facẽt ad ꝓuidendum in
continẽtie ſue. Sed pe. de pal. multomagis miti
gat dcm̃ rigorem viꝫ. cũ non ſpatur ex hoc emẽ
dacõ pmanentis in adulterio. ꝫ potius deterio
ratio. non peccat exigens ſaltẽ mortalit̉. Rñq;
etiam exꝯcet̃ actus cõiugalis. vbi fit veiale cũ viꝫ
exꝯcetur ſeruato debito vaſe ⁊ modo. tñ pncipali
ter fit intencõne delectacõis ↄſequẽde. ita tamẽ
qꝛ ſiſtat intencõ intra limites matrimonij. Vel
cum exercet̃ actus hmõi ↄiugalis ꝓpter ſanita
tem corporalem ſolũ. qꝛ ad hũc finẽ nõ ordinatũ
eſt veniale tamẽ puto. Vel ſi i ſolemnitatibus
et dieb⁹ ieiunioꝝ exegit debitũ. aliq̃ infirmitate
ſ. cõcupiſcentie ductus. ſine ↄtemptu ſacri tpis
vel eccĩaſtice exhortacõnis. veiale eſt ſm Tho.
⁊ Ray. Sed reddens debitum non peccat. cũ timꝫ
de incontinentia vel ſcandalo cõiugis peccaret

aũt ſi negaret oĩno. Item tpe ꝑgnacõnis exigẽ
re male eſt. et ſi non eſt piculũ aborſus: reddere
non eſt pccm̄. Itẽ añ purificacõnem poſt partũ
exigere ſeruatis tamẽ alijs debitis circũſtantijs
non eſt mortale ut videt. Sꝫ ƀm Guilh. Exigere ꝉ
reddere debitum ante ingreſſuꝫ eccie poſt ptũ nõ
videt pccm̄. Et pñt mulieres intrare ecciam ante
.xl. diem ſine pccõ. In quo tñ ſeruãda eſt cõſue
tudo patrie ſi fieri põt. Item actus impudicitie
q̃ ibi exercentur ptinẽtes ad delectacõeꝫ opis ſeu
exercitij illius. excepto tamẽ ope. vt in tactibus
oſculis. et alijs hmõi inordinatis. ꝯiter ſunt veni
alia. q̃uis tanta poſſet eſſe inordinatio. ꝙ fieret
mortale. ¶ Rñqꝫ etiã exercetur actus cõiugal' ſine
pccõ aliquo. cum viꝫ. ſit cauſa prolis cõcipiende
vel etiam cauſa reddẽdi debitũ. ſeruatis tñ alijs
debitis circumſtantijs. Tenetur autẽ exactus ⁊
debet reddꝫ debitum ⁊ ꝑcipue vir vxori. nõ ſolũ
expreſſe petenti. ſed etiam per ſigna vel circũlo
cucõnes. nec debet vir vxorem auertẽ ne petat
ꝓpter periculum. Etiam ſit hmõi actus ſine pccõ
cum ſit cauſa fornicacõnis vitande i ſe vel in con
iuge. ¶ Circa predicta aũt ſic formãtur inter
rogacõnes. Si viꝫ. vſus eſt matrimonio. extr̃ vas
debitum. ¶ Si aliq̃d fecit ad euitandã gñacõneꝫ
¶ Si vſus eſt modo indebito. licet in vaſe ꝓprio.
⁊ quõ. ¶ Si vtendo mrĩmonio habuit intencõeꝫ

ad alium vel aliam. ¶ Si tpe mēſtruorū exegit vel reddidit. ¶ Si tpe pregnacōis et precipue ꝓpe partum. vel ante purificacōe; poſt partum exegit debitum. ¶ Si exegit ł reddidit a perma nente in adulterio. ¶ Si pncipaliter cā delecta cōis exegit. vel alia ꝯ qua. Et circa hmōi iudicā dum eſt de peccato mōꝛli vel veniali ſm ꝑdicta de quibus tn̄ pleni⁹ habes in ſūmis. ¶ Si petenti oīno denegauit debitum. ¶ Si pter actum ꝯiugū per tactus. oſcula. ſeu alia. ſecuta eſt pollutio. c

¶ Si cōtraxit mrīmonium exn̄s excatus maiori excacōne: qꝛ peccauit mōꝛliter. ꝯ ꝑcipue ſi ſciuit ſe foꝛe excatum: ꝯ hoc qꝛ pticipauit in diuinis. ſ. ſa cramentis cū excacōne maiori. Idē vidꝛ de mīori ſi eam nouit. qꝛ ſepat a ſuſcepcōne ſacramento rum. ꝯ matrimoniū eſt ſacramētū. ergo ꝛc. ¶ Si exiſtēs in mōꝛli cōtraxit mrīmoniū: videt mōꝛle qꝛ ſacramētum ſuſcipit in mōꝛli ſcienter. ꝑcipue aūt ſi ſit factum p verba de pſenti. qm̄ ibi eſt eſ ſentia ſacramenti. ¶ Si cōtraxit cū aliq̄ de futu ro ł de preſenti per verba. nō intēdens illū ł illa; hr̄e in cōiugem. ſ; tantum carnalē copulā extoꝛ quere. mortaliter peccauit. Et q̄uis regulariter non ſit ibi matrimonium. cogend⁹ tamē eſt i fo ro conſciē illa; ducē. vel aliter illi ſatiſfacē. mxiē ſi ſecuta eſt copula carnalis: In quo tamen ca ſu eccīa iudicaret matrimoniū. ſi veniret ad foꝝ

contentioſum· nā ipa iudicat de manifeſtis non
de occultis· et tenet obedire eccie· ¶ Si vir non
prouidit vxori et familie in necarijs non tamen
ſuperfluis· ¶ Si nimis exaſperauit vxorem dictis
vel factis· ¶ Si zelotipus et nimis ſuſpicioſus
fuit contra eā· vl nis emiſſus i cuſtodia ei9· ¶ Si
vxor inobediens et otentioſa ac ſui ſenſus erga
virum fuit· ¶ Si nimis incauta et negligēs fuit
circa gubernacōem domus· ¶ Si irreuerēs et di
ſcola fuit ad ſoceros et cognatos· ¶ Si dedit
de rebus viri pntibus vel paupibus plus q̄ de
buit· ¶ Si dedit licentiam viro eūdi ad alias cū
pregnatur: quod eſt mořle· ¶ Si nō vult ſequi
virum trāſferentem domiciliū: ad qd tenet· niſi
vellet eam trahere ad pccm· aut dubitaret de mor
te ſua· aut ſi eēt vagabundus· ¶ Si vterq; etiā
filios educauit in timore dei· et obedientia man
datorum eius: ad quod tenetur·

¶ Interogacōnes ad pncipes et rectores ·3i·

Circa principes et rectores ſeculares ſic
poſſunt formari interogationes pro ut
videbitur expedire ſcdm cōdicōem per
ſone· Et primo Si vir p vſurpacōnes iniuſtas ⁊
non iuſto titulo obtinuit dignitatē regimē· vel
dn̄ium ciuitatis· vel caſtri: quia mortaliter pec
cauit· et ſemper in iſto peccato manet dum te
net huiuſmodi vſurpationem· niſi poſtmodum

titulum iuſtificaſſet· nec ibi ante iuſtū titulū pōt
exercere iudicia ſine pccō· ¶ Si ambitioſus fuit
ad dignitates et regimen nimis aſpirans: et ſi
intēdit negligere iuſticiam ad querēdū amicos
ut ſic pmaneat in dominio: q̄ mortalit̄ peccauit
¶ Si prelatis eccīaſticis vel alijs maioribus ſuis
non fuit obediens: et āmonicōes ⁊ correpcōnes
ab eis factas· non ſuſtinuit paciēter: aut ſi eos
ɔtempſit· q̄ peccauit mortaliter· ¶ Si ſniaȝ excōica
cōnis vel interdicti nō curauit: aut ſic ligatus· di
uinis ſe ingeſſit· qd̄ eſt mortale· ¶ Si propter
crimē eius ciuitates fuit interdcē· qd̄ eſt ſibi ad
magnum iudicium· ¶ Si ꝓhibuit laycis q̄ non
venderēt clericis neqȝ coquerent eis: ex eo q̄ nō
habet ex eis qd̄ vult· ¶ Si ꝓpter excōicacōeȝ in
ſe latam iudices vel actiōes aut miniſtros gra
uauit· q̄ vltra mortale excōicat⁹ ē· ¶ Si de factis
eccīaſticarum pſonarum ad eū nō pertinētibȝ ſe
intromiſit· ut trahendo eos ad ſuum iudiciū· et
hmōi· q̄ mortaliter peccauit ⁊ excatus eſt. Et ſi
cepit· aut capē fecit· vel incarcerare· clericos aut
religioſos· etiam delinquentes eſt excatus· ſi nō
habuit prius licentiam a plato ſuo· ¶ Si electio
nem alicuius impedierit malicioſe· vel per violē
ciam aliquem intruſit· vel ſi grauauit aliqd̄ mo
naſterium vel collegium· eo q̄ nolebāt eligē illū
pro quo rogabat: q̄ vltra mortale excōicat⁹ eſt·

¶ Si ius p̄ronatꝰ ecciaꝝ. de nouo ſibi vſurpauit vel bona vacantium eccīarū aut monaſteriorum qꝫ vltra mortale ex̄catus eſt. ¶ Si impoſuit collectam. aut talia vel exactiones clericis ⁊ alijs perſonis eccīaſticis ſine licentia pape: quia ſi poſt monicōnem non deſiſtit: eſt ex̄catus. ¶ Si fecit ſtatuta vel leges contra libertatē eccīe. vel iudicauit ſcd̄m illa. vel dedit cōſiliū ad hmōi. vel non remouit cum potuit: quia vltra mōrle ex̄catus ē ¶ Si noua pedagia vel guidagia inſtituit. non habens ptātem a p̄ncipe ſup hoc: Vel ſi antiqua pedagia ſeu theolonea augmentauit: excōicatꝰ eſt. Sed ſi hoc fecit cū licentia principis et cauſa rationabili non eſt pc̄cm. ¶ Si nō tenuit ſtrataꝫ vel viam publicā ſecurā a p̄donibꝰ ⁊ latronibus vt debuit: quia peccauit mōrliter ⁊ tenet̄ ad reſtitucōnem damnorum inde ſecutorum. ¶ Si a clericis aut religioſ theoloneum aut gabellā accepit pro hijs q̄ deferunt. non tn̄ cauſa negociacōnis quia peccat grauiter ⁊ ex̄catus eſt. q̄uis aliqui ut Jo. al. hanc nō admittūt. quia nō recepta. et p̄pa ſcit et tollerat. ymo hoc facit in terris ſuis ¶ Si publicos vſurarios et alienigenas et non inde oriundos. ſ. in terris ſuis. ad exercendū fenꝰ in ciuitatibus ſuis admittit. vl̄ admiſſos infra certum tps non expellit: qꝫ excōicatꝰ eſt. ⁊ hoc ſi fuerit perſona eccīaſtica habens dominiū tpale

¶ Si vero fuerit princeps ſecularis: ex̄candus
eſt. ex̄. de vſu. li. vi. ¶ Non tñ Epi et ſupiores incur
runt ſed alij. ¶ Si nauigantes in diſtrictu ſuo
depredatus eſt. vel depredari fecit. vel hoc factū
noīe ſuo ratum habuit: qꝛ ut pirata excōicatus
eſt excacōne ꝑpali. ¶ Si nauigantes expoliauit
vel res eorum ad portus terrarum ſuaꝝ a mari de
latas ſibi appropriauit: qđ eſt rapina. et ſcđm
aliquos ſunt excati. ¶ Si incendia fecit. vel fieri
fecit. vel effregit ecc̄ias vel loca religioſa: quia
excōicatus eſt. ⁊ poſtꝙ fuerit denunciatꝰ ſpectat
ad papam abſolucō eius. ¶ Si immunitatē ecc̄ia
rum violauit: puta qꝛ fecit cape hoīēs ꝓpter de
bita ł etiam maleficij. vel aut aliā quamcūqꝫ cauſā
in ecc̄ia vel locis priuilegiatis: qꝛ ſacrilegiū cōmi
ſit. qđ eſt mortale. et pōt excōicari. ¶ Si expolia
uit ecc̄ias vel perſonas ecc̄iaſticas quod multi
tiranni faciūt aut ꝑuilegia eoꝝ violauit: mortali
ter peccauit. ¶ Si fecit repreſalias. vel fecit fieri
aut ab antiquo cōſuetas extendi contrā pſonas
ecc̄iaſticas: eſt excōicatus. niſi reuocauerit infra
mēſem ⁊ ſatiſfecerit. de iniuria ⁊ damno. Et ſi pi
gnorantis. li. vi. ¶ Verū aūt liceat facē repſalias
con̄ laycos: vide in tercia pte ſumme. x. c. i. ¶ Si
ad ecc̄ias in quibꝰ patronus fuit ydoneus non
repſentauit. ſꝫ ineptos. ut ydeotas. vel cōcubiā
rios. vel alios malos pn̄tauit. vel ſubditos ſuos

ecc̃iaꝝ patronos tales eligere aut p̄ntaẽ ſuaſit
quia peccauit mortaliter. ¶ Si recepit pecuniam
vt preſentaret aliquẽ. cũ eẽt p̄ron⁹. vel ut ſuppli
caret pape vel ep̄õ. ꝙ beneficiũ alicui cõferat ⁊ ꝙ
ſymoniam cõmiſit vel etiã abſq; pecunia ſi porre
xit preces pro indigno ⁊ quia mõrle eſt. et ſimoĩa
¶ Si fuit fautor ⁊ defenſor h̃eticorum aut etiam
ſciſmaticorum ⁊ ꝙ mõrliter peccauit. ⁊ eſt excat⁹
¶ Si impediuit volentes recurrere ad forũ ecc̃ia
ſticum ſup cauſis q̃ ad talẽ forũ ptinẽt. ne. ſ. corã
eccleſiaſtico iudice tales cauſe agitentur. vel ad
hoc dans ↄſilium auxiliũ vel fauorẽ ⁊ ꝙ excõicat⁹
eſt vt extra de immu. ecc̃. c. qm̃. li. vi. ¶ Si bellum
ſumpſit iniuſtũ. vel adiutor fuit iniuſte bellantis
quia oĩa mala q̃ inde ſequuntur tenet̃ reſtituere
⁊ hoc verum. niſi ad iuuandũ ⁊ ſeruiendum tene
tur illi qui hmõi bellum inſtituit. vtputa quia ẽ
miles aut vaſallus eius. Talis etiam adiuuans
cum eſt dubium ſi bellũ ſit iuſtũ vel iniuſtũ excu
ſatur. v. c. xxiij. q. i. Quid culpat̃ non autẽ excuſa
retur de peccato ſi ſciret bellum iniuſtum. ¶ Si
conſuluit exiſtens in officio cõitatis ꝙ aſſumatur
iniuſtum bellum ⁊ ad oĩa eni mala et damna inde
ſecuta tenetur niſi forte proponeretur materia in
conſilio falſa. modo tamẽ ⁊ forma ac ſi eſſet iuſta
tunc enim hoc ignorãtes videntur excuſari. ¶ De
materia belli et quõ dicatur iuſtum vel iniuſtum

vide in ſumma in .3. parte. ti. 7. ¶ Si indiſcretos ⁊
tirannos officiales fecit ſeu prepoſuit terris ſu
is: q̄ tenetur de dampnis ⁊ malis eoꝝ. ſi ſciebat
eos tales eſſe. Secus ſi neſciebat. et tunc q̄cito
p̄cepit eos tales eſſe: remoueat eos. quia alias
peccaret ut p̄ſcriptum eſt. ¶ Si iniuſtas exactio
des et collectas fecit: q̄ rapinam fecit. Et q̄ colle
cte dicantur iniuſte et quō debeat ſatiſfacē. vide
in .3. parte ſūme. ti. 2. c. i. ¶ Si poſuit iudeos in of
ficijs publicis: quia ꝓhibetur ut. 17. q. 4. ¶ Si
ea que ſunt cōitatis appropriauit ſibi ut ſiluas
campos et hmōi q̄ mōrle eſt et tenet̄ r̄ſtituē. ¶ Si
liberos hoīēs in ſeruos ſubiecit. nā xp̄iani non
pn̄t redigi in ſeruitutem rōe belli. vel etiā capti nō
poſſunt licite emi in ſeruos. vel empti vendi. Sed
infideles bene in ſeruitutē rediguntur ac emi et
vendi pn̄t capti tamen in bello iuſto. Qui ſi po
ſtea efficiantur xp̄iani: non tamē ex hoc liberāt̄
a captiuitate vel ſeruitute. q̄uis tamē piū ſit tūc
eos liberos facē: ¶ Si a decedentibꝰ ſine filijs ac
c̄ipit bona illorum. non p̄mittēs de eis teſtari vel
legari ad placitum. niſi p̄ria illa talem habēt cō
ſuetudinē a t̄pe cuiꝰ in cōtrariū non eſſet memoria
hominū. ¶ Si nimis vindicatiuus fuit. ¶ Si homi
cidia mutilationes. incarceratōnes. vulnera et
hmōi ſeua. ſine iuſtitia. vel etiam cum iuſticia ⁊
ex odio. vel ob vindictam fecit. ꝓcurauit. vel facē

ꝑmiſit: quia in hoc grauia mortalia ſunt. ¶ Si tor‐
neamenta aut duella fecit fieri. vel ludos q̄ ſpecta
cula piculoſa aīe vl' corpi. ut proicere lapides ad
inuicem: vel ſi alias repn̄tacōnes turpitudinū fi
eri fecit q̄ pmiſit: vel ſi hmōi non ꝓhibuit cū tn̄
potuit ſine graui ſcādalo. qꝛ mōꝛliter peccauit di.
.82. terrori. ¶ Si leges ſtatuit q̄s non potuit vel
non debuit. qꝛ iniq̄ erant. qꝛ mortale eſt. ¶ Si nis
durus fuit ad diſpenſandum vel parcendū. in q̄
bus potuit: vel econtrario ſi nis facilis ad parcen
dum delinquentib9 fuit. in p̄iudiciū iuſticie ꝛ cōis
vtilitatis. ¶ Si feoda vaſallis ſuis abſq; iuſti
cia denegauit. vel ſeruicium indebitū ab eis exe
git. aut fidem nō ſeruauit. ¶ Si ipē etiā vaſall9
alteri9 non fuit fidelis dn̄o ſuo vt debuit. ſm qꝛ
in iuramento fidelitatis exp̄mit̄. vl' obſequiū de
bitum non p̄ſtitit. vl' iniuriā aliquā fecit dn̄o .ſ.
alienādo phεodum. q̄ diminuēdo. q̄ aliq̄d hmōi
qꝛ mōꝛle eſt. et tenetur de damnis. ¶ Si tutelā
alicuius ſibi cōmiſſam nō fidelit̄ egit. vl' de bonis
illius ſumpſit vel diſſipauit: qꝛ mōꝛle eſt ꝛ tenet̄
de damnis omnibus. ¶ Si in terris ſue iuriſdictio
nis ſuſtinuit iniuſtas menſuras. q̄ iniuſta pon
dera. aut iniuſta precia rerū venaliū ſcienter. quia
mōꝛle eſt et teneri vid̄r de damnis. ſi tn̄ cōmode
obuiare potuiſſ; hmōi. Similiter peccat ſi inducit
vel ſuſtinet malas cōſuetudines aut corruptelas

¶ Si tolerauit publicos vſurarios· ꝓpter hoc recipiens ab eis certam quãtitatẽ vel ſūmã pecuniarum ãnuatī· vel ob aliã cauſã: q2 mortale eſt et tenetur ad reſtitucõnem illius ſic accepti· non tamen vſurario ſ3 creditoribus eius· a quib3 fuit vſure accepte· a extorte ſcḋm Tho· ¶ Si aliqđ caſtrum vel dominiū aut aliã rem in pignus habuit· et fructus illius non conputauit in ſortẽ q2 vſura eſt· Et ſic vlterius hic interrogãdum eſt de alijs ſpeciebus vſure· ſi vi3 in aliqua offendit vel ꝑticeps fuit· c de quib9 ſup̄ i p̄ma ꝑte· c· de vſura

¶ Si penas· vel emendas· in pecuniã· ꝓpter cupiditatem vel odiū· vel ꝓpter correpcõnem delinquentium accepit· vel vltra debitū extorſit· vel penas corpales vel mortis in pecuniarias propter auariciam cõtra iuſticiã ꝯmutauit: q2 mõrle eſt

¶ Si ꝑmiſit in terris ſuis latrones inualeſcere vel malicōſe eiſdem fauens fuit aut ex auaricia nolens expedire ad tutandam patriam: q2 mortale eſt a tenetur de damnis factis· ſi conmode obuiare poterit· ¶ Si iuſticiam vendidit· vel munera inique accepit· ſ· ꝓ ãminiſtracõne iuſticie· vel alias iniuſticias fecit vel fieri fecit in iudicãdo· c quia mortale eſt· ¶ Si fidẽ ꝓmiſſa3 violauit etiã inimico· niſi prius ipſe violaſſet: q2 mortale eſt·

¶ Si treugas non ſeruauit· c a ſi obſides ſuos non liberauit: q2 mortale eſt· ¶ Si viduas et

pupillos contra oppreſſores ſuos non defendit
¶ Si nimis ſumptuoſus et curioſus fuit in ve
ſtitu et apparatu ciborum ⁊ equoꝝ familie· cū ca
nibus· auibus· edificiis et cōuiuiis· nam q̄nqꝫ ut
hmōi valeant facē· emungunt ſubditos ſibi po
pulos· vſqꝫ ad ſaguinem eorū· facientes multa
iniuſta· ¶ Si fecit edificare domos ſuas· vel a
gros aut vineas arare· et in eis laborare· aut li
gna apportari et ſimilia per ſubditos ſuos et eis
non ſoluit plene de labore ſuo· niſi ſubditi ad hoc
ex debito teneantur: vel ſi in dieb⁹ feſtiuis fecit
pro ſe laborare: quia mortale eſt· quod tñ multi
faciunt· nec ſubditi tenentur in hoc obedire· ¶ Si
nimis ſe occupauit in venacōibus ⁊ aucupiis ł
quod peius eſt ſubditos ſuos in hmōi grauauit
eos ad hoc inducens· et quod peſſimū eſt· ſi hoc
fit in diebus feſtiuis· maxime nō prius audita
miſſa: ꝓpter quod omnes peccant mortaliter et
ipē eſt reus omniū· ¶ Si ꝓpter diſcurſus ⁊ hmōi
deſtruxit ſegetes aliorum: quia tenet̄ de damnis
vel ſi permiſit accipi de feno aut blado ſuorum
ſubditorum · propter equos ſuos · non petita
et obtenta licentia: quia tenetur de dampno
Idem de quibuſcunqꝫ fructibus· ¶ Si hiſtri
onibus ſuperflue dedit: vel mimos turpia re
preſentantes in curia nutriuit: vel concubinas
aut meretrices aut ludentes ad aleas in curia

tenuit: que omnia ſunt dãnabilia. ¶ Si de ho
neſtate familie ſue non curauit. ſed inhoneſte
ſe habentes cũ feĩs aut maſculis in curia ſua reti
nuit nec correxit cum poſſet: q̃ peccauit mo͠rliter
¶ Si vero huiuſmoĩ pn̄ceps ẽ cõiugatus. Jnterro
ga vltra premiſſa de hĳs que hn̄tur in c. p̄x̄. p̄
cedenti prout videtur expedire. .32.
¶ Cir̄ iudices vel quamcũq; habẽtes auctorita
tem vel iuriſdictionem ordinariã vel delegatã ã

SI viz Juriſdictionẽ aut ptãtem ¶ aliã
ſuam accepit ſymoniace. aut vſurpatiue
q̃ hmoĩ ptãs nõ dat auctoritatẽ iudi
candi. Vnde talis quotiens iudicaret peccaret
mortaliter. ¶ Si exceſſit fines mandati ſiue ptã
tis ſue: quia mortale eſt. et hoc ſi ſcienter aut ex
ignorantia craſſa. ¶ Si timore. cupiditate. odio
vel amore. aut aliqua alia iniqua cã tulit iniquã
ſniam aduertenter. q̃ mo͠rle ẽ ꝛ tenet̃ ad omne
intereſſe pti leſe. et hoc ſi ille ꝓ quo lata eſt illa
ſnia iniqua non pŏt vel non vult ſatiſfacẽ. quia
ante omia ille tenẽtur ſm̄ Ray. ¶ Si per ignorã
tiam craſſam tulit iiquã ſniam i iudicõ aĩe: q̃ te
net̃ reuõre ac̃. ꝛ pccãt mo͠rlit̃ ut dic̃. Ray. debuit
enĩ ſe ſcire inſufficientem ꝛ nõ iudicare. ¶ Si p
negligentiam: quia ſuffitiẽs erat. ꝛ ſi laboraſſet
ad legendum ꝛ inquirendũ: inueniſſet veritatẽ
ſed quia hoc neglexit agere: tenetur ut prius

Minus tamen agitur cū eo qui per ignorantiā ꝙ
cū eo qui ex malitia ⁊ habꝫ locum in iudice ordia
rio non in delegato ¶ Si delegatꝰ iudex iudicauit
bona fide. ⁊ de ꝯſilio diſcretorū. vel peritorū tulit ini
quā ſniām. non videt peccare aut teneri ad ꝛ̄ſtitu
cōem leſo. tū ꝙ nccitate obediētie iudicauit. tum
ꝙ ex certa ſciētia. delegātis ſuptꝰ ē. cū eſſꝫ igna
rus. ꝙ videbatur bonus vir. Iſtud tamē verum
eſt. n̄ in inq̄rēdo conſiliū fuiſſꝫ negligēs. aut cul
pabilis. ꝙ. tunc peccaret ⁊ tenētur ad ꝛ̄ſtitucōꝫ
hec Guilł. ¶ Si aſſeſſor inducit iudicem ad feren
dum iniquā ſniām. excuſatur quidem iudex ſi ſim
plex eſt ut predicit̄. cum tamē hꝫ bonā ꝯſcientiā
credens. ſ. ſniām iuſtā. ⁊ cum non fuit in culpa eli
gendo aſſeſſorē iuſtum ⁊ bone fame ac ſufficientē
Sed aſſeſſor ille mortaliter peccat. ⁊ ad reſtitucīo
nem leſo tenetur. ſiue doloſe ſiue ignoranter in
ducit iudicem ad iudicandum iniuſte. hec Ray.
¶ Si iudex ignarus ĭ iure. ſecum aſſeſſorem ducit
q̄ ꝯiter non reputat̄ ſufficiēs. ſꝫ iniquꝰ. ſi de conſi
lio illius fert iniquam ſentētiam. licꝫ eam credat
iuſtam. vterqꝫ mortalit̄ peccat. et tenetur quiſqꝫ
ad reſtitucōnem inſolidum ¶ Si accepit pecuniā
in iudicio. quod poteſt contingi quinqꝫ modis. ⁊
ſēper videtur mortale. Primo ſi accepit ut male iu
dicaret ⁊ contra iuſticiā. et tūc illā pecuniā tenet̄
dare illi in cuius iniuriam lata ē ſniā. vq. v. iubeꝰ

Scđo ſi accepit ut bene iudicaret. Tercõ ut iudi
caret ⁊ daret ſniām. Quarto ut nõ iudicaret cū
deberet iudicare. Quĩto ut nõ male iudicaret. In
hijs quatuor caſibꝫ debet fieri reſtitucõ illi qui le
ditur. 1. q. 1. nõ licet. hec Ray. Sed ſcđm guil. in fo
ro conſciētie põt pauperibus erogare. ſicut alia
turpia lucra ⁊ de conſilio. ¶ Si nullo modo iudex
vult ferre ſniām cui debet. ⁊ ꝓpter hoc quis per
dit ius ſuū: mortale ē et tenetur illi reſtituē. litis
eſtimacõnem. hec Ray. 23. q. 1. adminiſtratores.
¶ Si Iudex accepit aliquid a paupibꝫ. qꝛ nulla
ab eis xenia recipe debet. Ubi nõ ꝙ ordinarius
Iudex nichil põt accipe neqꝫ etiā expēſas. n̄ mo
derata xenia oblata. ut eſculentum vel poculentū
non tamen ſcđm ea plus vel minus iudicare de
bet. di. 81. de eulogijs. Delegatus tamē bene põt
recipe expenſas moderatas. ⁊ hoc qñ eſt pauper
vel quando oportꝫ eū exirē vel ex domicilium ſuū
equitare aut ābulaē ꝓ examinacõe cauſe. vel etiā
ꝓ aſſeſſore ſcđm glo. Si autē ꝑpa cam̄ alicui dele
gauit: non videt ꝙ aliquid poſſꝫ petē. nec etiā ex
penſas ſi ſibi ſua ſufficiunt. niſi oportet exire ⁊ fa
cere expenſas maiores ſolito. hec Ray. et guil.
¶ Si iudex eccīaſticus ordinarius vel delegatus
contra cõſciaꝫ ⁊ iuſticiā in grauamen alterius par
tium in iudicõ quicq̄ fecit ꝑ grām vel per ſortes
puta ꝑ pecuniam: incurrit ſuſpenſioēꝫ ab execucõe

officij ꝑ aliūm cōdemnandus ad eſtimacōnē litis
de qua vide in ſumma.x.pte. ¶ Si iudex eccliaſti
cus ſniās ex̄cacōnis ſuſpenſionis.vel interdicti de
facili fulminauit.aut ſine monicōne premiſſa.vel
ſine ſcriptis.vel alijs.contra ordinē iuris.quia ḡ
uiter peccat.de hoc habes in.x.pte ſumme. ¶ Si
Iudex quācunqꝫ dilaciones aliq̄s fecit contra ius
¶ Si ordinem iudiciariū non ſeruauit. ¶ Si alte
ram ꝑtiū coñ iuſticiā in aliquo grauauit. ¶ Si reo
fecit queſtiones ſeu inquiſitiones ad quas reſpō
dere non tenebatur. ¶ Si appellacōnes legiti
mas non admiſit. ¶ Si doloſe locum appellandi
dedit. ¶ Si poſt appellacōnem legitimam n̄lominꝰ
i cauſa proceſſit ¶ Si in dubijs magis peritos nō
conſuluit. ¶ Si allegacōnes friuolas admiſit:
¶ Si paup̄ibus viduis orphanis ⁊ hmōi non
ſubuenit.⁊ nō ꝓuidit in aduocacōne. In quolibꝫ
hoꝝ videtur eē mōrle cū ſcienter deliquit. Nō ꝗ q̄
fingit fraudulenter caſū aliquē.ꝑ quem aliq̄s iu
dex vadat.vel mittat ad aliquā mulierē ꝓ teſtiō
nio.eſt ex̄catus extra de Ju muliēs li.vi. ¶ Si iu
dex illicite relaxauit penam debitam reo.quod fit
tripliciter. Primo quia non erat ſupremus iudex
⁊ pr̄iceps nec ei publica poteſtas eſt plenarie cō
miſſa.ſed ut iudicet ſcdm leges cōſtitutas ciuita
tis. Secundo ſi hꝫ plenariā ptātē.is tn̄ qui paſſus
eſt iniuriā nō aſſentit ſibi remitti.ſꝫ vult puniri

Tercio ⁊ ſi habet ptātē plenariam et leſus vult remittere tamen non ſubeſt cauſa vtilitatis rei publice· q̄ nociua ·ſ· pariens incētiuū delinqn̄di hec Tho· In quolibȝ hoꝝ peccat mortaliter · ¶ Si penam debitā auxit vel minuit· cū non poſſet· vel nō deberet· Qn̄do aūt poſſit vel nō· vide in ·3· parte ſūme ti·3·c· Si etiam mutari poſſit · ¶ Si iudicauit in iudicō cādentis ferri vel duelli ⁊ huiuſmōi quia mortale ē de hoc vide in·3·pte ſū·ti·1·c·3· ¶ Si iudicauit ſcd'm allegata· ⁊ pbata condempnās quem nouit innocentē · Qui tamē vtrū peccet vl non ⁊ quoꝫ vide in·3·pte ſūme ti·c·3· ¶ Si miniſter iudicis expſſis·executus eſt iniuſtam ſnīām nam ſi pro certo ſcit innocentē·non excuſatur a pcc̄o· hec Ray· Secus ſi dubitat· qr tūc excuſatur ꝓpter obedientiam· hec Tho· ¶ De ceteris ptinentibus ad iudicium habes in·3·pte ti·3·per totum

¶ Circa aduōtos· ꝓcuratores· ⁊ nōrios· ·33·

CIrca aduocatos ꝓcuātōes ⁊ notarios tales formande ſūt qſtiones ⁊ pmo· Si viȝ poſuit ſe ad aduocandum cū in iurē phibeatur· ⁊ hoc ſcienter·qr vid' peccaē· Prohibent aūt infideles ⁊ exc̄ati maiori excōicacōne et religioſi· niſi ꝓ ſuo monaſterio· ⁊ de licentia ſui prelati · Clerici in ſacris vel etiā in minoribȝ conſtituti· ⁊ beneficiati·qui tamē phibent aduocaē in iudicō ſeculari· niſi in cauſa ꝓpria vel pro eccia

ſua·vel pro cõiunctis ⁊ miſerabilibꝫ pſonis.Sūt ⁊ alie pſone prohibite de quibus h̃etur·3.q.1.p̃= tria·vbi inter alios eſt ſodomita·precipue noto rius de iure·vel de facto.Jūdex vel aſſeſſor·etiam non poteſt eſſe aduocatus in cauſa in q̃ eſt iudex nec clericus ꝓ extraneis cõn̄ eccl̃iam ſuā·hec Ray. ¶Si aduocatus·vel procurator ſciēter defendit iniuſtā cām·peccat mõrliter·⁊ tenet alteri ptium de omi damno inde h̃ito·hec Tho·niſi ſatiſfaciat clientul⁹ q̃ pn̄cipaliter tenet.ſi ſcit iniuſticiā·qñ ſ.obtinet victoriam cauſe. ¶ Si ignoranter iniu ſtam cauſam defendit·⁊·putās iuſtā·excuſat ſm̄ modum quo ignorantia excuſari poteſt·ſm̄ tho. vnde ſi ex ignorantia craſſa·peccat mõrliter ¶Si in principio credebat iuſtā·ſ3 in ꝓceſſu cauſe vid3 eam iniuſtā·d3 deſerē·⁊ nō vlteri⁹ ꝓſeq̃·alias ei peccaret.Et ſi obtineret victoriā cāe·tenet ad ſa tiſfactionē leſo·nō tñ d3 cā ꝓdē aduerſario·vel ſecreta ſuē cauſe reuelaē ei·ſ3 inducē clientulū ſuū ad cedendū vel ad conponendū cum aduerſario ſine aduerſarij dāno·hec tho·Dū tamē cā ē dubia vſq3 ad finē·lc3 ꝓſequi eā ſine peccato·hec Guill. ¶Si i aduocando vſus ē idebito mō·viz ſm̄ Ray. ¶ Si ꝓduxit falſos teſtes vel produci fecit vel corruptos. ¶Si induxit falſas leges. ¶Si alias probacões falſas iuris vel facti. ¶ Si men titur·vel mentiri facit clientulum ſuum in iudicō

¶ Si dilacões non neceſſarias q̃rit in grauamẽ p̃tium. ¶ Si appellat ſcienẽ cõtra iuſtã ſniam. In quolibet ſupdictorũ caſuũ vid3 mo2le ¶ Si non fideliter cauſã fouet q̃ntũ iuſtitia ſuadet. obmittẽdo de cõtingentibus ex negligẽtia vel ignorantia notabili. in quo poſſet eſſe mo2le. ¶ Si procacit ſe habuit ut dicendo conuicia vel nimium vociferando. ¶ Si ꝓdidit aduerſario ſuo ſecreta p̃tis ſue. Et ſi per p̄dictos modos vicit iniuſtã cauſã tenetur leſo de oĩ damno. hec Rap. ⁊ hoſti. ¶ Si aduocatus nõ adhibuit in cauſa iuſta pauperũ procinium. et miſerabiliũ pſonaꝝ. Nam ſi nouit talẽ cauſam. ⁊ ſcit talẽ p ſe nõ poſſe iuuari. quia nõ habet ad ſoluendũ. nec aliũ videt velle talem adiuuare ⁊ ꝙ ex hoc videt cauſam illius iuſtam non poſſe proſequi: tenetᷓ gratis iuuare ſi poteſt alias enim peccaret mo2liter. ſcd̃m Tho. et R ap. ¶ Si immoderatum ſallariũ accepit de ſua aduocõe: nam moderatam p̄ot petẽ aduocat⁹ ⁊ iuriſcõſultus. ut dicit aug⁹. 12. q. 1. non ſane. Quod moderamen ſumitur ex quatuo2. ſ. q̃ntitate cauſe labo2e aduocandi. ſciã ⁊ facundia aduocati et conſuetudine regionis. Et ẜm hoc magis vel minus p̄ot accipi. ſcd̃m Rap. vel cũ ab initio fecit pactũ vel ex poſt facto completo. i. cauſa cõpleta. S3 ex quo cauſa eſt icepta nullũ debet pactum cum litigato2e fieri quem accepit in ꝓpriaꝫ fidẽ. ꝙ poſſet

eſſe occaſio magni periculi. 3. q. 2. ſ. propterea.
¶ Item non licet paciſci de quota cum aduocato.
puta deciã. vel centeſima. ſʒ de quanta licʒ. tñ mo
derate ſcdm iura. De hac materia ple habetur in
. 3. parte. t. &. ¶ Si iuriſperitus expñs in cauſa quã
nouit iniuſtam cõſuluit quõ obtineretur. mõrlit
peccaret. Et ſi vicitur ex conſilio ſuo. tenetur leſo
de damno. ¶ Si ex ignorantia craſſa male ↄſuluit
¶ Si non ↄſuluit pauperibus non habẽtibʒ ad ſol
uendum. ¶ Si nimis pecijt ꝓcurator. de hoc dicẽ
dum vidr ſicut de aduocato. ¶ Si procurator de
fendit ſcienter cauſam iniuſtã ¶ Si non fideliter
ꝛ ſollicite iuſtam fouet. ¶ Si paupibus non pſti
tit patrocinium. ¶ Si nimis de ſallario pecijt. De
hijs omnibus dicendum eſt. ſicut de aduõto ꝓut
ſupius habetur. ¶ Si nõrius exiſtẽs aduertent
falſat inſtrumentũ. ꝙ peccat mõrliter ꝛ tenet de
omni damno inde ſecuto. ¶ Si malicioſe occulta
uit iura aliorum. ſeu inſtrumenta. ꝛ non aſſigna
uit aut deſtruxit. vel alijs dedit. aut alias nõ fecit
cũ ill ſicut debuit. ꝙ vltra mõrle tenetur de oi dã
no ¶ Si ex ignorantia notabili vel negligẽtia ma
le notauit ſeu dictauit inſtrumenta ł teſtamẽta
cũ defectibus. vnde oriũtur litigia ł ꝓdũt bõ alio
rũ. ꝙ peccat mõrliter ꝛ tenetur de oi damno. exiñ
ſecuto leſo. ¶ Si fuit rogatus in teſtamentis
eorum qui non fuerunt ſui ſenſus ſcienter. tamꝙ

vſum racõis liberũ hñtuum· ⁊ ſcripſit ſeu notauit quia mõꝛle eſt ⁊ tenetur leſis de omĩ damno ¶ Si inſtrumentis ſuis non eſt vſus ſolemnitatibus legalibus· vnde validant̃ cõtractus.· eq̄ mõꝛle ẽ ⁊ tenetur de dammis inde ſecutis ¶ Si fecit inſtrumentum in fraudẽ vſurarũ ſcient̃.· eq̄ mõꝛle eſt ⁊ eſt periurus . ¶ Si notarius ex offitio ſallariatus ſufficienter a ↄitate· accepit etiaꝫ ab alijs pro quibus ſcripſit lr̃as gr̃as· ⁊ hmõi:· vel ſi non ſallariatus a cõmunitate· accepit de cõſuetudine pro ſuo laboꝛe vltra debitũ ⁊ eq̃tatẽ.· eq̄ peccauit ⁊ tenetur reſtituere ¶ Si diebꝫ feſtiuis abſqꝫ necitate· ſ ex cupiditate fecit iſtrumẽta· vel copiauit aut extendit ſcripturas cum poſſit differre:· quia videtur moꝛtale . ¶ Si rogatus vel dictauit vel in ſcriptis redegit ſtatuta contra eccleſiaſticam libertatem.· quia mõꝛliter peccauit ⁊ eſt excõicat⁹ ¶ Si notarius ex n̄s Epi pro ſcribendis noibus oꝛdinandoꝛum vel lr̃is oꝛdinacõnũ accepit pecuniã quia ſi ſallariat⁹ ab Epõ ẽ:· ſymoniã ↄmiſit· ſi non ſallariatus ſatis accipit ut de lucro participet oꝛdinatoꝛum:· ſymonia eſt· de quo videtur plenius in ſecunda parte ſumme t.i.c.hoc . 38.

¶ Circa magiſtros ⁊ doctores .

VT primo ſi docens publice in legibus ꝉ phĩca admiſit in lectioẽm ſuã ſcienter religioſos· aut preſbr̃os ſeculares· vel

alios clericos non ſacerdotes·ſed in dignitate cō
ſtitutos·qꝛ excommunicatus ē·quecūqꝫ etiā predi
ctorum admittat aduertenter·ſimul cū ſcolaribꝰ
ſuis·ut extra ne·cle·vł mo·ſe·ſe immiſ·neg̃·c ſup
ſpecula·¶ Item docens in quacūqꝫ facultate etiā
theologia·ſi admittit ad lectionē ſuā religioſū ex
euntem de monaſterio·cū hītu tn̄·ad audiendū
ſine licētia prelati ſui ſcienł·qꝛ ē excatus cū eo qꝛ
pticipauit in crimine·Idē ſi cū licētia plati ſui·ſed
ſine habitu talē recepit ad lectionē·¶ Si mgr̄ vel
ſcolaris exiſtens Bonoīe tractauit cū aliquo ciue
Bonomienſi de cōductiōe hoſpicij·irrequiſitis in
quilinis n̄ tps cōductionis illiꝰ fuerit elapſū qꝛ
eſt excatus extra de loca·ꝛ cōduc·ꝛ hoc nō habꝫ
locum n̄ i Bononia·ꝓpter ſpeciale priuilegium il
lius ciuitatis·¶ Si quis ex pacto receptus eſt
in canonicum ut ſcolas teneat·ſymoniacus eſt
vnde ꝛ mortale·Sꝫ vacante p̄benda pōt ei ānecti
hoc onus·ſ·docendi licite·hec hoſti·ꝛ Ber·¶ Si ali
q̄d exigatur vel promittał pro licētia docēdi·qꝛ̄
uis ſcd̄m hoſti·non ſit ſymonia·tn̄ eſt cōn̄ iura
vnde ꝛ mortale·quod ptꝫ ex pena propł hoc im
poſita·quia exactum reſtituił·ꝛ debēt exactores
officijs et beneficijs ſpoliari·extra de exact·c·i·
ſcd̄m Ray·¶ Si mgr̄ feſtum colendum de iure vel
de conſuetudine non vult concedere colendum
niſi pro pecunia·vel econtra nō colendum pro

pecunia·ſymoniam cōmittit ſm Ray· ¶ Si mgr̄
habꝫ beneficium vel ſallariū ſuffitiens ꝑ docendo
ſi exigit aliquid a ſcolaribꝫ: ſymoniam committit
precipue a paupibꝫ· qꝛ vēdit doctrinā ⁊ tenetur
ad reſtitucōnem ſcdm hoſti· ⁊ Ray· ¶ Si vero nō
ſufficit ſallarium ſuū ſm exigentiā ſui ſtatus: pōt
exigere· ſi tamē ſit ydoneus in docendo· alias non
A paupibus etiā non debꝫ exigē· oblata tamen̄
pōt ſemp recipe· ⁊ multomagis ſi nullū vel pau
cum habet ſallarium· qꝛ tunc etiā pōt exigere col
lectam ꝑ labore· ¶ Si magiſterium q̄rit ⁊ recipit
ineptus ⁊ valde ignorans: videt̄ eſſe mōrle· ꝓpter
piculum quod ſequitur: qꝛ rōne magiſterij dat̄
fides· in quibus requirit̄· ne nocumentū ſequat̄
proximo ex malo conſilio· et hoc pcipue in theo·
facultate ·Eſt admittēs tales ſciēter ad magiſte
riū: videtur peccare mōrliter · ¶ Si q̄rit gradꝰ vel
magiſteriū· non ad vtilitatem aīarū· ⁊ dei horem
ſed ad ſui oſtentacōem ⁊ vanū honorem· quod
ptinet ad ambicōnem: ⁊ ideo de hoc vide ſupra in
c· de ambicōne qn̄ mortale· ⁊ qn̄ veniale ſit· ¶ Si
tamē q̄rit expoſicōem vel diuitias ⁊ libertatē hoc
totum videt̄ damnabile et pcipue in religioſis·
¶ Si docuit publice in theo· exiis in mortali no
torio: peccat mortaliter ſm pe· ¶ Si ſcias ꝓhibi
tas legit vel didicit aut docuit· ut nigromanciā
vel artem notoriam et hmōi: mortale eſt· ¶ Si

notabiliter ignorãs poſuit ſe ad docendū· ⁊ erro
res notabiles docet· quia mortale eſt. Si non ad
hibuit diligẽtiam ad ꝑfectū ſcolariū in ſcĩa ⁊ mo
ribus qñtum debet· faciens nimis vacacões· vel
non vtilia· ſed curioſa docẽs· vel de moribus eoꝝ
non curans nec ↄpeſcens in quibꝫ potuit· in hmõi
notabilis negligẽcia videt mortale. ¶ Si iuramen
ta vniuerſitatis non impleuit· quia mortale eſt.
¶ Si ſe iactauit de doctrina· vel alijs detraxit pre
ferendo ſe· vel eis inuidit· aut ſectas nutriuit inter
ſcolares· aut ſcolares alterius doctoris ad ſe tra
xit iniuſte· vel pompoſe indutus eſt· quia mortale
eſt· ⁊ de hoc vide lacius ſupra in c· de ſuperbia v
bi tractatur de ambicõne. ¶ Circa ſcolares. ·34·

Si ſcolares non fuerunt obedientes do
ctoribus in quibus tenentur. ¶ Si fece
runt inter ſe rixas. ¶ Si minꝰ aptum
elegerunt ex cauſa iniuſta ad legendum. ¶ Si
dimiſerūt ieiunia eccleſie· cum implere potuiſſent
vel miſſe audicõem diebus feſtiuis· vel ſacramẽ
ta. ¶ Si contendit in diſputacõe contra verita
tem ſcienter ne videatur ſuccumbere. ¶ Si ſuper
biuit ex ſciencia. ¶ Si aliquem malum finem pro
poſuit ex ſua ſciẽcia· ut lucra iniuſta· curioſitates
⁊ huiuſmodi. ¶ Si fuit negligens in ſtudendo
vel nimis prodigus in expendendo bona pntū ſibi
cauſa ſtudij data vel miſſa· vel etiã bona propria

Etalia hic neccāria queras ꝓut videbit expedire de pccīs in .1. parte .2. q. 3. ¶ Si nimis ardenter ſtuduit in libris gentilium ꝓpter ornatū. minus vacans ſtudio vtili ſibi quo ad ſalutem. ut ſacre ſcripture. pcipue quo ad religioſos. ¶ Vel ſi ſtuduit in poetria ꝓpter materiam turpem in qua delectatur: ꝛ illud ē mortale di. 2A. Ideo ꝓhibet

¶ Circa medicos. .36.

Si poſuit ſe ad practicandum i medicinā ſine ſuffitienti pitia: quia ſi parū vel nl ſtuduit: vid mortale. quia expoſuit ſe piculo occidendi hoīes. ¶ Si peritus ꝛ ſuffitiēs exñs obmiſit aliquid de cōtīngētib; cirt infirmos quos habet i cura ex negligētia: quia ſi ex negligentia nō bili vn̄ ſecutum eſt magnū incōmodū infirmo vel ſequi potuit: non bene ſe excuſare poteſt a mortali. Si vero parua negligētia fueit ſcꝫ vbi non eſt piculum. ut ſi nō ſollicite viſitauit infirmos ꝛ hmōi: veniale vid. ¶ Si dedit ꝯſiliū vel medicinam ꝓ ſalute corpis in piculū aīe. ſcꝫ quod ſit contra pcepta. utputa ſi cōſuluit ꝙ quis fornicetur. ut euadat vel euitet certas infirmitates. Vel ſi medicinam dat pgnanti ad occidendum fetū. etiā pro conſeruatōne mrīs. vel ſi dat potum inebriantē ꝛ hmōi: ꝙ mortale ē et ꝓhibetur hoc extra de pe. ꝛ re. c. cum infirmitas ¶ Si nō ſeruauit preceptū factū medicis. ſ. ꝙ iducāt

infirmos quãdo primo ad eos vocantur ad faciē
dã ↄfeſſionem· qꝛ ſcd͂m doc· eſt mo͂rle. extra de pe.
ꝛ re· cũ infirmitas. ¶ Si paupes infirmos· quos
ipſe nouit non valentes ſoluē non viſitauit gra
tis. quia ad hoc tenetur· ꝛ ſoluē etiã medicinas
illius ſi pōt· alias ei mortale eſt· di· 83· in pñcipio
¶ Si nimis largus fuit ad inducendum debiles
ad frangendum ieiunia ecc͂ie abſqꝫ racōnabili cã
qδ frequenter faciũt· nec eſt ſine pcc͂o. ¶ Si etiã
ſanis diſſuaderent ieiunia ecc͂ie· dicentes ea eſſe
nocitura ꝛ hmōi· ꝛ ſic inducerent ad frangendũ
illa ſine cauſa quia mortale ē de pe· di· 1· noli ¶ Si
dedit medicinam dubiã mortificacōnis· vel ſana
tionis· quia mo͂rle videt̄ ut de pe· ꝛ re· Cũ infirmi
tas. Dimittere potiꝰ infirmum in manu dei debet
ꝙ exponere piculo medicine. ¶ De emulacōne
ꝛ detractione quas faciũt ad inuicem medici ut
frequenter interrogant videbitur expedire· et
ſcd͂m ꝙ habes ſupra in capitulo de inuidia.

¶ Circa aromatarios. ·3λ·

Si in cōponendis medicinis nō poſuit q̄
ordinauit medicꝰ cũ forſan non habet̄ l
habet̄ ꝛ nō ita bona ut ē nec͂e. In quo e
tiã offendũt medici· nō facientes ãte ſe ↄpoi. Nã ſi
ex hoc ſequitur graue piculum infirmo· vel ſi non
opatur ſanitatem· quã feciſſet ſi bene illã ↄpoſuiſ
ſet eſt mortale· ꝛ in medico etiã ſi hoc diſſimulat

¶ Si docent vel vendunt ea q̄ ꝓcurant abortum
vel aliud ad inficiendum. vel vendunt hijs ve
nena quos credunt abuſuros. quia mortale eſt
¶ Si ſophiſticauit aromata. qđ frequenter faci
unt ponentes in eis vnū ꝓ alio. ut in electuarijs
in ſiropis. in ſpeciebꝫ. in ꝯfectioibꝫ. ⁊ alijs hmōi
fatientes malas mixturas: facientes nō pura ꝓ
puris. quia vltra pccm mortale tenēt ſatiſfacē
leſis. ſeu erogare paupibus cū incerti ſūt. ¶ De
nimio pretio rerū. vel piurijs ⁊ mendacijs. ⁊ di
minutis ponderibꝫ que faciūt. Interroga. ꝓut ha
bes. ſ. in c. de auaritia. vbi tractatur de fraudu
lētia ⁊ alijs vicijs ibidē ¶ Circa mercatorēs ·38·

Mercatore querendum eſt. Si negotia
tus eſt. non ꝓpter aliquē finē honeſtū
puta ob ſuſtentacōnem familie ſue. vel
ſubuencōnem pauperū. vel ꝓuiſionē eorū ꝓ ciui
tate. ⁊ hmōi ⁊ hoc cum lucro moderato. Sꝫ nego
tiatus eſt ꝓpter auaritiam. ⁊ ad theſaurandum
ſibi pecunias. quod eſt mortale. maxime ſi in hoc
lucro cōſtituit finem. ⁊ intendit ad lucrū per fas
⁊ nefas indrīter. ¶ Si concordauit cum alijs
mercatoribus ꝙ nō vendāt aliquā rem minori
pretio. ꝙ̄ int eos eſt ꝯuentū. ut cogant homines
emere i caro foro. ꝙ pccm eſt ſm hoſti. ⁊ ꝓhibi
tum in legibus. ¶ Si miſit nō ſolū arma ⁊ ligna
ſꝫ etiam quecūqꝫ mercimonia alia i allexādrinā

vel partes egipti. et terras ſarracenorum ſolda
no ſubiectas. quod excomunicatus eſt ex ſtatione ſpeciali
ſi nō habꝫ licentiā a papa. Et nota quod veneti gņa
liter habent talē licentiā ¶ Si vendit merces pro
maiori pretio quam valeant. ex eo quod non ſolū facit
ei terminum: ſed etiam mutuat ſibi aliā pecuniā. quod
vſuram cōmittit. ¶ Si vendendo mercātias ſuas
puta lanam. vel pānos. et recipiendo pro p̄tio alia
mercimonia. ut ſericum. vel aromata. vel alia. et
illa multo maiori pretio vendit quam ſi pecuniā rece
piſſet. quia pccm iniuſtitie eſt et mortale. niſi ille cui
prius vendit ſuas. etiā lōge maiori pretio tradat
merces ipſius. quia ſic poſſet vnus exceſſus recō
penſare alium ſi ſunt equales. ¶ Si vendit ad
terminum. plus iuſto pretio ratione dilacōis. Et
de diuerſis rebus cābiorum. et varijs mōis vſurarū
et fraudulencijs in qūtitate et qualitate et ſba re
rū interroga hic. prout hēs ſup̄ i p̄a pte i. c. de aua
ritia. et ibi de vſurpacōe rei aliene. et de vſura ¶ Si
fraudauit vel fraudari fecit iuſta pedagia. ſeu
gabellas. quia mortale ē. et tenetur ad rēſtitucōꝫ
Secus de iniuſtis. vel cum nō tenenē illa lō tuta
a latronibꝫ p dn̄os locorum illorum. ¶ Si dedit falſas
monetas. vel diminutas ſcienter pro bonis. vel eas
diminuit. quia pccm ē. et tenetur ad rēſtitucōꝫ Se
cus ſi accepit monetas valentes in loco. pro eo quod
valent ibi. et mittit illas ad locū vbi plus valent

¶ Si faciens ſocietatē cū alijs mercatoribus nō fideliter ſe habuit. aliqua lucra occulta ſibi reti nēs. et teneť ad ſatiſfaciendum. niſi certus eēt ꝙ ſocij tantūdem occulte ſubtraxiſſent. ¶ Si fe cit ꝓ alijs ſecuritates cum fraudibꝫ nā aſſecura re ſine fraude merces ꝑ mare vel ꝑ terrā ⁊ inde ꝗrere emolimentum plus ⁊ min⁹ ſm quātitatē piculi. non vidꝫ illicitū. cū conſtet alias de piculo magno. Aſſecuratio vero pecunie per modum ſatiſfactionis vbi nullū eſt piculū ⁊ damnū non eſt tutum qn̄tū ad cōſciāꝫ. Secus ſi ibi etiam eēt piculum. ¶ Si accepit pecuniā aliquam ſub noīe depoſiti reſpondens ad rōem. 10. 80. pro centena rio. et cum pecunijs lucratur ipē mutuando. vel alijs illicitis cōtractibus ad rōem. 10. pro centena rio et hmōiꝫ duo mortalia cōmiſit. vnū in accipi endo. aliud in mutuando. ⁊ teneť de vſura. ¶ Si intromiſit in Barocholis. Retrāgolis. Agaſinis ꝗ vocabula non declaro ob breuitatem. ſed de hijs vide in ſumma. li. 2. t. i. c. Quid malicie ſit de eis. Agaſinum dr̄. cū quis gerit negotia ſtipen diario rū. ſuoꝝ dominoꝝ laborās ꝓ eis cū mutu at eis pecunias. cū expendūt ĩcipiētes incertum ſallarium qn̄tū mereť laboꝛ ꝓ iuſtis cauſis. vn̄ pro non bellantib⁹ iniuſte pōt accipe. rōne mu tui nichil plus. alias vſura eſt. ¶ Si vſus eſt mendacijs in emendo et vendendo. ꝗ ſolent eſſe

talibus cibus ⁊ potus. Et de hijs interroga ut habes. ſ. in prima parte i locis ſuis in. c. de auaricia Et quod diu ſtant in tali propoſito. vtendi vi3 mendacijs. periurijs. et dolis huiuſmodi quando occurrerent ſemper ſunt in mortali. Vnde non ſunt abſoluendi. niſi prius diſponant ſe abſtinere velle ab illis. ¶ Si emit res raptas vel furatas per mare vel per terram de qua dicitur. ſ. in prima parte. in. c. de auaricia vbi dicitur de rapina. ¶ Si emit vel vendidit diebus feſtiuis abſq3 neceſſitate ſed ex cupiditate vel fecit contrimia librorum vel hoc fieri fecit per alios ſubditos ſuos. de quo vide ſupra in prima parte. c. de. 3. precepto. ¶ Si fuit mediator. qui dicitur ſenſalis in aliquibus locis. precipue in ytalia. contractuum fraudulentorum ſcienter. quod mortale eſt et tenetur ad reſtitucionem leſo in hoc. ¶ Si mediator fuit contractus vſurarij. intendens vtilitatem vſurarij. et ex ſua magis cauſa tanquam accipientis ſub vſura. mortale videtur. Et ſi ipſe induceret ad mutuandum ſub vſura quod alias non facere cogitaſſet. videtur teneri ad reſtitucionem. ¶ Si mediator extitit in alijs contractibus. puta vendendi domos equos. et alia animalia. ⁊ male conſulit alteri parcium in dampnum eius. ⁊ vtilitatem ſui ⁊ alterius. peccat mortaliter ⁊ tenetur ad reſtitucionem leſo. ¶ Si in matrimonijs contrahendis mediator exiſtens. vtitur mendacijs ⁊ huiuſmodi. in notabile dampnum contrahentium. peccat mortaliter

¶ ·Cir̃ mechanicos in gn̄e ·39·

CIr̃ mechanicos etiã Introgacões fiende
ſunt· ⁊ Primo in gn̄e qn̄tũ ad omnes· Si
ſcꝫ facit artem cum opus eſt cũ pccõ vel
ad pccm̃ mortale· ut facẽ taxillos · ſeruire vſura
rijs in vſura· ſeruire militi in bello iniuſto· In
nauigia piratarum· in lenocinio et hmõi· quia
oportꝫ ꝙ ex toto omittat illam artẽ· ꝗꝛ alias non
eſſet abſoluendus· ¶ Si artẽ facit cui⁹ artificiũ
põt eſſe ad bonum vel ad malũ· ut facẽ gladios
baliſtas· lanceas· venena ⁊ h⁹modi· Nam ſi veri
ſimiliter põt eſtimari ꝙ velit ad malũ vſum tũc
non poteſt facẽ vel vendẽ facta· ut viꝫ ·predicta
in bello manifeſte iniuſto deſeruiant· Secus ſi
dubitat· ¶ Si aliqua fecit que ſunt ad malũ vſũ
q̃ſi ſemper· ut fucos facẽ et hmõi: quia peccat ⁊
debet ab ill' deſiſtẽ· ¶ Si vtit̃ mẽdacijs piurijs
dolis· malis menſurijs· vel ponderibus aut alijs
fraudibus in arte ſua: ꝗꝛ mortale eſt· ¶ Si diebꝫ
feſtiuis laborauit: de hoc dic ut· s̃· in prima pte
·c· de ·3· precepto· ¶ Si nõ ieiunauit cũ potuit mo
derando laborẽ· dic ſimiliter ut ſup̃· ·40·

¶ Cir̃ mechanicos in ſpecie· Et p̃mo cir̃ laniſi
ces· introga

SI vendidit pannum la
neũ minus p̃cioſũ ꝓ magis precioſo ⁊ ſb̃
vno precio· Vel vni⁹ tincture pro alia· vl'
habentem aliquẽ defectũ tanq̃ non hn̄tem· nil

minuens preciū ꝓpter hoc: q peccm eſt. et plus vel minus ſcdm ſi q ſupra. ¶ Si in feſtis fecit lanam tondē ſine necitate. vel ſi nō plene ſoluit laboratoribus q hmōi: quia in hijs peccm eſt plꝰ vel minus ſcdm materiam. ¶ Si textoribꝰ panni precium ſui laboris nō dedit in pecunia. ſed in rebus diuerſis. puta tritico. aut blado aut in alijs rebus. maxime cum ille nō indigeat tali re. ſed oporteat illam vendere pro minori pcio q̄ lucratus eſt ſi iuſte ſolueretur. quia peccat et tenetur ad reſtitucōnem. niſi tamen prius a principio ſic conuenerint q daret de hꝰmōi pro precio tali quia tunc non videtur deceptio.

Si vendidit ¶ A tabernario et hoſpite. vnam ſpeciem vini pro alia. vel limphatum ꝓ puro. vel ad clarificandum vinū. aut ad colorem ſuum ētinendum q hmōi miſcuit aliqua nociua corpibus. vel non dedit plenas menſuras vel in taberna tenuit meretrices. et ribaldos et luſores ad taxillos. vel aduertenter dedit hijs vinum quos vidit inebriari. peccauit in quibuſdam mortaliter. et in quibuſdam venialiter et tenetur de damnis omnibus. nec debet abſolui niſi proponat ab hmōi deſiſtere velle.

Si vendidit carnes cor ¶ A macellario. ruptas pro bonis et recētibus: quod eſt mortale. l' vnam ſpeciem pro alia. ut caprinam

pro mutonina et hmôi·aut diminutum pondus
ut·xi·vncias ꝑ libera.· qꝛ peccauit mõtaliter ⁊ te
netur de damnis. ¶ A piſtore.

SI fecit panem nimis poroſū·ut ſic emētes
deciperet·vel fecit panē minoris ponderis q̄
deberet·vel ſi accepit bonam farinā alteri⁹ ad pi
ſtandum panē·et cābiuit ponendo min⁹ bonā
loco illius·vel ſi immiſcuit nimium de furfure·pec
cauit mõtaliter·⁊ tenetur de damnis. ¶ A ſartore

SI illud qd̄ reſtabat vel ſuperfuit de panno
vel ſerico dato pro veſtitu faciendo ſibi reti
nuit·furando illud.· qꝛ mõtale eſt·maxime ſi ſit
quid notabile·niſi tamē ille diminute dediſſet ſi
bi mercedē laboris·et illud capit tantū ad ſupple
mentum·vel niſi in pacto eēt cōcordatum. ¶ Itē
Si in noctib⁹·vel diebꝫ·ſolēpnitatibꝫ·ſine mag
necītate laborat·vel ſi facit nouas inuentiones
vanitatum.· ¶ Ab aurifabro

SI vendit vel vtit̄ auro alchimico pro puro
vel vendit aurum min⁹ purum ꝑ magis pu
ro·qꝛ mortaliter peccat ⁊ tenet̄ de damno. Si
emit calices ſacros non cōflatos pro ſe·ab illis
quos non nouit iuſtos·vel iuſto titulo eos poſ
ſidere·qꝛ prohibet̄·⁊ ergo mortale. Similiter
ſi aliqua alia ornamenta ex auro vel argento
maxime ad eccleſiaſtica pertinentia ad h⁹môi
emit.· ¶ A Cerdone.

SI vendidit vnā ſpēm corei pro alia minus
bona ꝑ ſotularibꝫ ⁊ aliis. ¶ A locātē equoꝝ
SI vendidit ferrum ꝑ calibe. vel malū ferrū
pro bono. ¶ Si ſcienter equū locauit peri
culoſum vel defectuoſū. ⁊ hmōi. quia vltra pccm̄
tenetur de dammis leſo. Et ſic diſcurre per ſingu
las artes. ¶ Ab hiſtrione.
SI fecit repreſentationes aut iocos in verbis
vel factis. turpia continentes. vel ſi fecit hoc in
eccl̄iis vel diuinis officiis vel tempoꝛibꝫ indebitis
quia pccm̄ eſt plus vel minꝰ ſcđm ſub et ſupra.
SI citharizauit aut fiſtula ¶ A muſico.
uit ad congregacōnes illicitas. vel in eccl̄ia
in organis pulſauit ballatas vel choreas vid̄r
mortale in pulſante. et in hoc procurante.
¶ A ſeruitoribus vel collaboratoribus in quocū
qꝫ artificio.
SI infideliter coopati ſūt. ⁊ non bono modo ex
incuria ⁊ negligentia. vel nō tantum qn̄tū
cō mode potuerunt. quia peccatum eſt. .xi.
SI non bene cre ¶ A ruſticis ⁊ agricol
didit ſaltem explicite articulos fidei. et alia
miſteria que comuniter ſolempniſat eccleſia.
ut incarnationem paſſionem et reſurrectionem
et ſacramenta eccleſie et huiuſmōi. ¶ Si neſcit
orationem dominicam. ſcꝫ pat noſter ⁊ ſimbolū
apoſtolorum. et decem precepta. quia ſcire tenet

¶ Si non bene ſeruauit feſta et ieiunia eccie cum
tamē potuit. ꝛ ſi nō audiuit miſſaȝ ad min⁹ die
bꝫ feſtiuis. ꝛ ſi non confeſſus eſt. neqꝫ cōionem
recepit ad minus ſemel in anno: qꝛ ad illa tenet᷑
et ergo peccauit mortaliter. ¶ Si tenuit ꝓprios
filios ad baptiſmum. vel ꝯfirmacōnē: quod eſt
ꝓhibitum. et ergo pcēm. ¶ Si mendacijs vſus
eſt periurijs ꝛ blaſphemijs. vel ebrietatibꝫ quia
in omibus mōrle eſt. ¶ Si ad metrices acceſſit. ꝛ
qd aliqui ex ipis non credunt eſſe mōrle. nec tñ
excuſat eos ignorantia. ¶ Si decimas nō ſoluit
ſcdm̄ cōſuetudinem loci illi⁹: qꝛ peccauit ꝛ tenet᷑
ſatiſfacē de p̄terito. ſi ſibi non remittit᷑ vł q̄tet᷑
vel etiam ſi oblacōnes ſm̄ cōſuetudinē loci non
dedit niſi etiam preſbiter vel curatus ſu⁹ ſibi eas
remittet. ¶ Si excōicatus. nō curauit abſolui.
ſꝫ ingeſſit ſe diuīs. vel ꝯtempſit vitare excatos. ꝛ
qꝛ mortale eſt. ¶ Si nocumenta alijs fecit. per ſe
vel p familiam ſuā vel aīalia ſua. q̄ forſan ꝑmiſit
diſcurrē p ſata aliorum. vel intrare prata alioꝝ
ibi paſcendo. vel ſi mutauit terminos poſſeſſio
num. vel arando addidit terrā vicini agro ſuo
Jn hijs peccauit ſm̄ q̄ntitatem damni qd fecit
vel qd intendebat facere. ꝛ tenet᷑ ad reſtitucōnē
illius. ¶ Si dolum cōmiſit in agricultura. vel no
tabilem negligentiam in damnū patroni ut nō
fimando. vel culcināndo vel ſemināndo. aut fruct⁹

terre colligendo tpe debito. ꝓpter qđ perierunt vel ager deſtructus aut deſolatus eſt. vel nimis fatigando boues vel equos. vnde deſtruuntur et precipue cum vſus eſt eis magis ad lucrum ſuum ꝗ̄ ad lucrū proxi. quia mortaliter peccauit et tenetur de damno. ¶ Si tenens poſſeſſionem ad fictum male tractauit. vel parciarius non reſpondit dn̄is de quantitate tota eis debita. fingens ſe minus ↄ̄collegiſſe. vel Si animalia tenens ad ſociđam. non reſpondit ex integro de lana caſeo. vel fetibus et hm̄oi. In hijs peccatum eſt mortale vel veniale ſcđm quātitatē dampni. et tenetur ad ſatiſfactōnem. ¶ Si diebus feſtiuis laborauit. precipue tempore meſſis vel vindemie ſine magna nēcitate. vel portauit ligna vel alia victualia dn̄is ſuis. vehendo cum equis et plauſtris et hm̄oi. ꝗꝗ mortale videt. ¶ Si vacauit vanitatibus ⁊ choreis. ludis vel tabernis et hm̄oi. et quō ⁊ qn̄do. ¶ De gubernatione familie ſcđm precepta dei ⁊ ecc̄ie interroga. ¶ De ſuperſticōnibus ⁊ falſis opinionibus que ſolent habundare in eis ſimiliter interroga diligenter ſcđm quod habes ſupra in p̄ma pte i. c. de primo precepto de votis implendis vel non. et de alijs gn̄alibus. prout videbitur expedire. .82.

Interrogandi ſūt ¶ A pueris ⁊ puellis pueri. de mendacijs. de periurijs. de votis

q̄ nõ tamē obligāt ſi a pn̄tibꝫ irritātur. ⁊ cū ſiūt
ante annos pubtatis. De miſſa non audita in fe
ſtis. de confeſſione ⁊ cōione ſemel in āno fienda
De irreuerentia ad pn̄tes. De rixis: q̄ ſi verbera
uīt clericum cū fuerit doli capax: eſt excōicatus. De
furtis factis De rebus pn̄tum vł mgrorū ſuorum
ſeu etiam alioꝝ. De detractioibus et turpibꝫ vbꝫ
libēter auditis ⁊ dictis. De ɔtumelijs adinuicē
De inuidia ⁊ alijs ꝓut expedire uidebit̄ plus vł
minus ſm̄ etatem ⁊ ſenſum ⁊ precipue de vitijs
carnalibus cū maſculis. vel femellis. vel p ſeipōs
conmiſſis. q̄ hodie habūdant in ipſis ꝓpter ma
las ſocietates. et qn̄qꝫ ex malis exēplis pn̄tum
ſeu aliorum ſub quoꝝ regimiē ſūt. Sꝫ tn̄ hmōi cū
magna cautela et a longe interrogētur ab ipſis
ne diſcant que ignorabāt. Et multomagis ſeruā
dum eſt hoc circa puellas. De oībus predictis
ſi creduntur habuiſſe tūc vſū rōis iudicandum
eſt de mortali vel venıali ſm̄ regulas predictas

De quolibꝫ clerico. ¶ Circa clericos in cōi
interrogari pōt cū expedire vid̄r. ut ſequit̄
maxime cum pſona eſt ignota ¶ Si viꝫ accepit
aliquem ordinē p ſymoniā. quia p hoc peccauit
mōrliter et eſt ſuſpenſus. ⁊ ſcd̄m iura antiqua nō
pōt miniſtrare in ſuſcepto. vel vlterius ꝓmouei
niſi prius p papam diſpenſet̄ qd̄ eſt verū ſi fuit
conſcius ſymoie. q: ſi ſic: pōt etiā p aliū diſpēſai

ſecum alias eni ſemꝑ peccaret mo͞rliter. nec excu
ſat ignorātia iuris. hec Ray ¶ Si recepit aliquē
ordinem licꝫ non ꝑ ſymoniā. tamē a ſymonia co
in ordine vel dignitate. ſiue occulte ſiue manife
ſte: eſt ſuſpenſus et indiget diſpenſatione a pp̄a
Sed dum ignorat factū. v ipm̄ ee͞ ſymoniacū. ex
cuſatur a pcc͞o exeqn̄do offitia ſua. ſed cū certifi
catur: non poteſt exequi ſine diſpenſacōe. ¶ Si
ſuſcepit aliquē ordinē a ſimonyaco in ordine cō
ferendo: vel cū in beneficio: ſimiliter ē ſuſpēſus
Secus tamē ſi ſymonia nō eſt notoria. dū aūt
neſcit: ipē excuſatur mō ꝑdcō. quādo autē certifi
catur: tūc indiget diſpenſacōe pape. alias ei nō
poſſꝫ exequi illum ordinē. ¶ Si recepit ordinem
hn̄s aliquā irregularitatē. puta quia fuit homi
cida. mutilator. illegitimꝰ. ꝛ hmōi. ꝛ hoc abſqꝫ
diſpenſacōne: qꝛ peccauit mo͞rliter. nec pōt exe
qui abſqꝫ diſpenſatione. ¶ Si recepit ordinem
excātus. ſuſpenſus. vel interdictus. qꝛ peccauit
mo͞rliter. ꝛ non habet executionem. Idē ſi exn̄s
excōicatus vel interdcūs ut ſ. ꝛ cū hn̄s ordinē
miniſtrat in illo. utpura cātando euāgeliū. cū ſit
diacoꝰ ꝛ hmōi. quādiu fuerit in aliq̄ ꝑdcāꝝ ſnīa
rū: qꝛ ſimiliter pccauit mo͞rlit. ꝛ ē irreglaris ſm̄
Ray. niſi tn̄ ignorantia facti eum excuſaret ¶ Si
recepit aliquē ordinē in peccato mo͞rli ſcienē: qꝛ
peccauit mo͞rliter. Idē quotiēs exequitur officiū

aliciuius ordinis in mortali ut accolitatus ſbdia
conatus. diaconatus ac̄. vel aliud ſacramentum
ſolempniter miniſtrando. ut baptiſando. pdicādo
vel cōfeſſionē audiendo ⁊ hmōi. hec Tho. ¶ Si
extitit publicus concubinari9. vl' alias notorius
fornicator. q2 eſt ſuſpenſus ab execucōne officioꝝ
ſuorum pcipue celebracōne miſſe. ⁊ ſi exequit̄ ſic
ſuſpenſus: efficit̄ irregularis. indigēs diſpēſacōe
papali. alias enī non pōt exequi. hec hoſti. ¶ Si
non portauit tonſurā ⁊ habitum clericales ex le
uitate vel laſciuia vel qua de cā. ſ. q2 vidz mortale
Jtem ſi exercuit negocia ſecularia. iungēdo ſe mer
catoribus faciendo ut ipi. Vel ſi tenuit tabernā
vel luſit ad aleas vel taxillos. Vel immiſcuit ſe
turpitudinibus vel enormitatib9 cū feīs. ¶ Si
cum exequit̄ officiū ordinis nō vtit̄ debitis orna
mētis. ut ſubdiaconatum faciendo ſine manipu
lo. diaconatum ſine ſtola ⁊ hmōi: q2 in quolibȝ
horum eſt mōrle ſi ſcient̄ dimittit. nec excuſat eū
ignorantia iuris. ¶ Si exn̄s in ſacris. ſ. in ſubdi
aconatu ⁊ ſupra dimiſit horas canonicas: quia
quotiens obmiſit aliquā horā. etiā beate vginis
ex negligentia cū dicē potuiſſet: peccauit mōrliter
Secus ſi ex obliuione. ſ3 tunc ꝗ̄cito recordatur
debet obmiſſa recupare. ſecus etiā ſi obmiſit ex
impotentia infirmitatis. ¶ Si in dicēdo ho
ras alijs exercitijs ſe occupauit manualibus. ut

faciendo aliqđ opus manuale ꝛc̄ non ſatiſfecit
precepto ecc̄ie. ¶ Si mente ad alia volūtarie va
gatur in legendo horas. hoc nō curās. ⁊ ſic qua
ſi per totum officiū ꝑmanēs. vidꝫ mo̅rle. Secus ſi
ꝓponit intendē ē. ſed diſtrahitur. ⁊ cum aduertit
diſplicet ei ſcđm Pe. ¶ Si recepit ordinē ſacrū
ante legittimā etatē. puta ſubdiaconatū ante. 18.
annum diaconatū. an̄. 20. annū ⁊ ſacerdotalem
ante. 27. annum ſufficit tamē ānū inchoatū fore
quia mortaliter peccauit. nec debꝫ exequi officiū
illius ordis ante legitimā etatē. non tn̄ efficitur
totaliter irregularis ſm̄ ↄmunē opinionē. q̄uis
grauiter peccet. ¶ Si in cōfeſſione vel collatione
ſacramentorū obmiſit debitā materiā vel formā
vel ritum. quia in quolibꝫ horū eſt mo̅rle. ſiue ex
certa ſciā faciat. ſiue ignorantia craſſa vel nōbi
li negligentia nā inde ſequit̄ magnū periculū et
irreuerentia magna dei ⁊ ſacramētoꝝ. Hic etiā
interrogandi ſunt de formis. ſi ſciūt p̄cipue bap
tiſmi et eucharistie que ſunt maioris ponderis
de quibus et de alijs formis habes infra. c. vlti
mo. ¶ Si ſacerdos exiſtens commiſit aliquam
ſymoniam. puta audiendo confeſſiones pro pe
cunia habenda alias non audicturus. bapti
ſando. ↄicando. pnias. inungēdo et ſimilia faci
endo ſemꝑ pro pecunia. ſimiliter etiam vendēdo
ſepulturas. quia ſemper ſymonia eſt ⁊ mortale

¶ Si notorijs peccatoribus dedit ſacramentū eu
chariſtie vel alia ſacramēta non penitentib⁹ vł
ſi occultis peccatoribus quos ipſe tū nouit dene
gauit publice euchariſtiam. vel alia ſacramēta
quia in vtroqꝫ vidit mortale. ¶ Si celebrauit miſ
ſam cum mortali pctō non ɔfeſſus. licꝫ tū ɔtrit⁹
quia mortaliter pctāuit. niſi aliq̄ necitate inſtāte
⁊ ſi ſacerdotis copiam tūc non hēret quia tunc
ſufficēt ɔtritio. cum ꝓpoſito cōfitendi. ſꝫ ſine con
tritiōe celebrans. ſp mōrliter peccat. hec Tho.
¶ Si celebrauit non dictis matutinis. qꝛ mortale
eſt. ¶ Si dicēdo miſſam non conſecrauit. ex hoc
putās euadere pcēm mortaleꝛ grauiſſimum eſt
pcēm. ¶ Si celebrauit ad beneficia et maleſi
cia celebranda vel fiendaꝛ qꝛ mortale eſt et ḡue
¶ Si nō dixit integre ſꝫ dimiſit aliq̄s notabiles
ptes miſſe. ex ignorantia. vel feſtinantia p̄cipue
in canone. vł ſi dicit verba et non intendit con
ſecrare. vł ſi non ſumpſit ſacramentū. Item Si
non ieiunus celebrauit. Si plures miſſas dixit
in vno die in caſu non conceſſo. Si nō in azimo ſꝫ
in fermentato pane conſecrauit. Si cū hoſtia q̄ſi
corrupta ł vino acetoſo aut putrido celebrauit
¶ Si ſemper in miſſa occupatus eſt vanis co
gitacōnibus ⁊ hoc volūtarie. nichil curās de at
tencōne. Si non poſuit aquā cū vino in calicē ex
ignorantia ł certa ſciāꝛ qꝛ In quolibꝫ p̄dictorum

eſt mortale. ¶ Si nõ diligẽter ſeruauit euchari
ſtiam ſub ſera. ꝓpter qḋ deperditur. vel a muri
bus deuoratur. vel ſi nõ renouauit ut debuit. ⁊ ſic
efficitur hoſtia cõſecrata putrida. vel a vermib⁹
corroſa ⁊ inde vermes generãtur. ¶ Si nõ defert
euchariſtiã ad cõicandũ infirmos. aperte et cũ
lumiẽ ac mõ debito. ¶ Si euomuit euchariſtiam
vel ebrietate vel alia de cã. ¶ Si dedit infirmo pa
cienti vomitum. ⁊ hoc ſciẽter. Si ſtilla ſãgnis ex
calice cadat in terram vel ſup altare. In hijs oi
bus frequẽter eſt mõrle. non tñ ſemper. ¶ Si ni
mis raro celebrauit. precipue in magnis ſolem
pnitatibus: vid: mortale ſm Tho. ¶ Si ꝓmiſit
alicui dicere miſſam recipiẽs elemoſinã. et non
intendit facere vel negligit: quia videtur mõrle
¶ Si hñs pollucõnem nocturnã. ex cã vbi fuit
mortale. vel vbi dubitat fuiſſe mortale. et die ſe
quenti immediate celeb rauit. vid: mortale ſcḋm
Tho. vel ſm pe. de pal. qñ ſic incontritus celebrẽt
veniãliter autem peccat. ſi ex cauſa veniali fuit
ſcã pollucõ. niſi tñ ſubeſſet aliq̃ neccitas. ¶ Si au
diuit confeſſionẽ alic⁹ non hñs auctoritatem ab
aliquo: q2 mõrle eſt. ¶ Si abſoluit a caſib⁹ a q̃b3
nõ potuit. ex certa ſcia ſeu ignorãtia craſſa. quia
mortale eſt. ¶ Si intromiſit ſe de diſpenſatione
votorum. vel abſolucõne ab excõicacõne maiori
abſq3 ſpeãli commiſſione et licentia. q2 mõrle eſt

¶ Si poſuit ſe ad audiendū confeſſioēs igno
rans et neſciens diſcernē int̄ mōrle et venialē ł
inter mortalia cōia: qꝛ videt̄ mōrle. ¶ Si abſol
uit quē nouit excātū maiori excacōe a pec̄is. qꝛ
non potuit. et ergo mōrle. ¶ Si abſoluit eū qui
non vult abſtinē a pec̄is mortalibus. vel non
ſatiſfacere ut debet. quia mortale eſt. ¶ Si reuela
uit peccatum auditū in cōfeſſione. et maxime co
gnoſcenti illum. ſine licētia illius. quia mortale ē
¶ Si nimis feſtinauit in audiēdo. nō ſufficien
ter interrogando. ¶ Si in perplexis caſibꝰ peri
tiores ſe non conſuluit. ¶ Si incautꝰ fuit in iniū
gendis penitentijs. viꝫ ſi nimis paruas ł nimis
magnas dedit. ¶ Si interrogauit de hijs de qui
bus non debuit. ut nomen pſone cū q̄ peccauit
ſine cauſa neceſſaria. vel incaute de turpibus ꝛc
¶ Si predicauit ī pec̄ō mortali exiſtēs. qꝛ tociēs
quotiens hoc fecit peccauit mortaliter. ſecundū
Tho. ¶ Si predicauit aduertent̄ mēdatia. quia
mortale eſt ſcḋm Tho. ¶ Si predicauit ſcanda
loſa vnde coincidant ſedicōes in populo. ¶ Si p̄
dicauit indulgentias indiſcretas. ¶ Si predica
uit ꝓpter pecuniam ſibi ꝓmiſſam vel datā. quia
mortale eſt et ſimonia. ¶ Si predicauit ꝓpter
inanem gloriā. ibi cōſtituendo finē. qꝛ mōrle eſt
¶ Si predicauit ſine licētia ſupioris. ¶ Si dicit
nimis curioſa allegādo poetas ꝛ phos frequēter

¶Si dicit fabuloſa et ꝓuocātia ad riſum. ¶ Si
ab huiuſmōi ſe non abſtraxit cum potuit. ſed ma
gis ſe immerſit: peccauit mortaliter. ¶ Si nimis
familiaris eſt in conūerſando cum mulieribus.
viſitando eas ſine cauſa aut neceſſitate · propter
quod multi ſcandaliſantur. et ipſe nouit: quia
poſſet eſſe mortale. ¶ Si viſitauit monaſteria
monialium ſine legitima cauſa: ⁊c ex qua cauſa
hoc fecit interroga · et ſecundū hoc iudica. ¶ Si
cognouit carnaliter illam quam in confeſſione
audiuit vel baptiſauit · vel confirmauit aūt cōma
trem ſuam · vel ſimilem · quia grauiſſimū ſcelus
eſt. et caſus reſeruatus Epis. ¶ De alijs inho
neſtatibus interroga . prout videbitur expediē
¶ Si veſtes ſacras · calices et alia pertinentia
ad cultum diuinum non conſeruauit munda · et
decenter aptata. ¶ Item Si benedictōnem men
ſe et graciarum actōnem non dixit · quia dicere
tenetur · ꝛꝛ · di · non licet. ¶ Si non fuit mode
ſtus in aſpectu reſpiciendo frequēter hincinde
mulieres vel vana · que multum ſcandaliſant
perſonas: Similiter in inceſſu auditu et huiꝰmōi
¶Si non obediuit mandatis iuſtis prelatorum
ſuorum et ſentencijs eorum · quia ſi contempſit
ea mortale eſt. ¶ De alijs peccatis ſingulis in
terroga · prout habes ſupra. ·Rʒ·

¶ Circa beneficiatos et Canonicos.

SJ bñficium ſimplex aut curatū opti- ·93·
net p ſymoniā· cui9 ipē fuit ɔſci9 · q2 non
pōt niſi p ppam diſpenſari· q2 illud reti
neat. Si aūt eo ignorante: poſſet etiā per aliū di
ſpenſari· non tñ per eū cum quo eſt conmiſſa. Si
ue tñ ſciat ſiue ignoret ſymoniā cōmiſiſſe: opor
tet renunciari illi bñficio· ſi non ſecū diſpenſatur
q2 alias furtiue tenēt· ymmo cōtinue ſtaret in
mortali poſtq̄ hoc ſciuit· nec fruct9 illius bñficij
habere poſſet ȝ tenētur reſtituē· deductis expenſ
in vtilitatē beneficij. Et hoc maxime de ſymonia
p munus a manu. Si aūt ſimonia eſt notoria:
ſuſpenſus eſt quo ad execucōnem ordinū. Sed
diſpenſari poteſt p Epm ſi cū eo non eſt conmiſſa
ſimonia. Si eſt occulta: eſt ſuſpenſus quo ad ſe
quia ſine mortali nō exequūt. dū tamē tenet tale
beneficiū· alias ē ſuſpenſus quo ad ordines. ¶ Si
recepit beneficiū ſimplex vel curatū per preces
carnales· pro indigno porrectas cū eſſet male
vite ꝛ hmōi· vł p obſequiū tpale factū collatori
ipſius beneficij· q2 peccauit mōrliter. ¶ Si benefi
cium curatū per preces ſuas recepit· ꝛ ſi alias di
gnus fuit vel ſit· quia tales preces eſtimātur pro
ſimplici licȝ porrigere preces p ſe ſi alias ē dign9
tamen non tenet renūciare. Pro beneficio autē
cōmiſit ſimoniam· vnde ꝛ mōrle hec Tho. forte
indigno· tanq̄ ambicioſo et preſūptuoſo. quia

vel etiam pro bñficio in gñali·intendens ad ſui
ſuſtentationem non ad curam · nec magis cura
tum petens q̄ aliud. ¶ Si querit vel habet be
neficium non intendens clericari ſed vxorari·et
interim gaudere de fructib9 beneficij ꝛ videtur
vſurpatio rerum eccliaſticarū·et contra intencō
nem dotancium ecclias·et ideo graue peccatum
¶ Si non fuit electus a patronis vel collegio et
confirmatus per ſupiorem ad quem ſpectat·ſiue
per ep̄m inſtitutus·ſed de mandato dñi tpalis
vel per potentiam accepit. Et dicitur intruſus.
quia fur eſt et latro·nec poteſt aliquid diſponē
de temporalibus vel ſpūalibꝫ·vnde nec abſoluere
nec ſacramenta miniſtrare poteſt prochianis
talis eccleſie·ſed in quolibet actu h9mōi peccat
mortaliter. ¶ Si ēnunciauit alicui bñficio quod
habet·eo pacto q detur conſaguineo·vel ꝓpter
pecuniam ſibi datā. quia ſimonia eſt ꝛ mōāle in
vtroqꝫ·nec poteſt ille retinere tale beneficium
ſic ſibi collatum. ¶ Si fecit cōmutacōnem ſui be
neficij vel eccleſie·cum beneficio alterius vel ec
cleſia·conueniendo inter ſe abſqꝫ iudicō ſupioꝝ
ad quos ſpectat collatio bñficoꝝ. quia ſymonia
reputatur. De hoc ꝛ de alijs ſymonijs·vide ple
nius in Smma·3·pte·ti·pmo. ¶ Si recepit bene
ficiū exiſtēs illegitim9 abſqꝫ diſpenſacōe·qꝛ con̄
iura recepit·vnde hoc tenē non pōt·pōt tñ i hoc

diſpenſare de ſimplici beneficio Epus· de curato
autē vel dignitate ſolus ppa· ¶ Si fuit electus
p ſymoniam· q̄ non valet electio· vl ſi ipſe eli
git p ſymoniam aliquē· vel ad Epatum vel cano
nicatum l aliā eccia· ut clerici collegiatarum eccia
rum faciūt· vel ſi eligit alias indignū ad platurā
ut ignorantem· vel publice malū· ex amicitia· et
hmōi· quia mōrle ē ⁊ grauiſſimum· ⁊ oīa mala
que ſequuntur ex hoc ei imputantē· ¶ Si male
tractauit beneficium vel ecciam ſuā· ut edifitia
eius ruere· vel poſſeſſiones inculcinari· et alias
res ei9 perire pmittens· q̄ mōrlr peccat ⁊ tenet
ad ſatiſfaciendum· ſi tamē omittit nōbilē negli
gentiam· et fit nōbile damnū· ¶ Si fructus bene
ficij non bene expendit· viz vltra ſuſtentacōz ſuā
ſubuemendo cum ipſis paupib9· ¶ Si dilapida
uit fructus beneficij ſui in cōuiuijs turpibus vel
dedit non indigentibz cōſagneis ſuis· q̄ mōrle
ē· Secus ſi cōſagnei indigerent· quia ita bene fa
ceret elemoſinam ipſis dando ſicut alijs paupi
bus· ¶ Si plura benefitia habentia curam tenet
abſqz diſpenſacōe· quia fur eſt ⁊ latro· Nam ha
bens vnum beneficiū cū cura· ſi recipit ſecundū
eo facto vacat primū ipō iure· ex de preben· de
multa· et hoc poſtq̄ habuit poſſeſſionē pacifi
cam ſcdi· vel habē potuit ⁊ fructus eius percipit
alias eni nō vacarz pmū· ex· de pben· ſicut· li· vi·

¶ Si habens ꝑbendā habētē₃ dig̃tatē · et ſine cu
ra aīarum · ſi recipit ſecūdā ſimilē₃ vacat ꝑma · ex̄
de preben · de multa. Et i iſto caſu et inprioi ten eē
ad reſtitucōe₃ fructuū ſi recepit. ¶ Si habens be
neficium vnū · violenter occupat ſecūdū · vel p ſe
ſcienter intrudit ſimiliter primū pdit ꝛ ſi qd̄ ius
hēat in . 2 · etiam pdit . ꝛ vacat illud ſecūdū · vt ex̄
de preben · cū q̇ · li · vi · ¶ Itē nō pōt hr̄e quis dig
tatem cū ꝑbenda · abſq₃ diſpenſacōne ſpāle. ¶ Itē
quicūq₃ recipit dignitatē vel pſonatū · ꝰ officiū
vel beneficium cui cura aīarū eſt āñexa. Si ante
obtineat ſimile · cum ſit ꝑuatus ꝑmo ut dictū eſt
Si non dimittit illd̄ primū abſq₃ mora in man9
ordinarij in cui9 epatu eſt: Ipō iure eſt priuatus
etiam ſecūdo . ꝛ eſt inabilis ad ſacros ordines ꝛ
ad qd̄cumq₃ aliud bn̄ficiū · p ex̄u agañ · Jo · xxij ·
¶ Itē abſq₃ diſpenſacōe nō pōt quis tenere plu
res ecc̄ias vel prebendas · q̄ tamē nō hn̄t curam
aīarū niſi in quīq₃ caſib₃ . Prim9 qn̄ ſūt ita tenu
es ecc̄ie · ꝙ neutra eaꝝ ſufficēt ad ſuſtentacōne₃
Secund9 ſi vna dependet ab altera. Terci9 ꝓpter
raritatem clericoꝝ. Qrtus ſi ecc̄ia ē āñexa prebē
de ł dig̃tati. Qntus ſi vnā h₃ intitulatā et aliā cō
mendatā. S₃ tal' ɔmēda de ꝓchiali ecc̄ia non
pōt fieri · niſi illi q̇ attigeit · xxv · ānū et fuerit ſacer
dos · et tali nō poteſt ɔmitti · niſi vna ex euidenti
nec̄citate vel vtilitate · que tamen commendacio

non durabit niſi per ſex menſes.ut ex̄ de elec.ne mo.li.vi. ¶Si habet plures ec̄cias vel prebendas habentes curā aīarū abſq3 diſpenſacōne pp̄e.fur eſt ↄ latro.ↄ continue in mor̄li.nec Ep̄us poteſt diſpenſare ī hmōi.Similit̄ eſt.ſi habet p diſpen ſacōnem pp̄e.ſ3 ſurreptiē.puta quia petēdo vnū tacuit de alio qd habebat.l' quia ſe dicit habere etatem cū non habēt.ↄ hmōi.Itē etiā indiciū ē.ſi p diſpenſacōe3 Ep̄i habet plura ſ3 ſimplicia ſ3 ad ſupfluitatem l' etiā p diſpēſacō3 pp̄e ſimplicia vel curata.cum vnū ſibi ſufficēt.Si fuit nīs facil diſpenſādo in ieiunijs ec̄cie.¶ Si eleōſinas extoꝛ ſit a ſubditis ad q̄s non tebāt.¶ Si q̄ſtoꝛes mē dacia pmiſit dicē ī ec̄cia ſua.ↄ qd pei9 ē ſi pactū fecit cum eis de quota. ¶ Si ſcdas nuptias be nedixit ſcienter.¶Si pmiſit xp̄ianas nutrices ſer uire in domibus iudeorū.¶Si ſoꝛtilegos et diui natoꝛes ſuſtinuit in prochia ſua. ¶ Si pmiſit ludos vel malas conſuetudines inualeſcē in pro chia ſua.non obuiādo illis qn̄tū potuit. ¶ Itē Si clerici manifeſtis vſurarijs alienigenis aut alijs non oriūdis de t'ris ipoꝛū ad fenus exercendū domos locauerint.vel alio titulo conceſſerint.ↄ ipo facto ſunt excati.n̄ ſint Ep̄i et ſup.ex.de vſu. vſurarioꝛum li.vi. ¶ Item clerici.ſ.archidiacōi decani.plebani.ppti.cantoꝛes et alij clerici perſo natum h̄ntes.ac etiā ſacerdotes qui audiunt in

ſcolis·leges·et phiſicam poſt duos menſes·ſi nõ dimittunt hmõi lectiones:ſũt ex̄cati·ex̄·ne·cle. vel mo·ſe·ſe.immiſ·c·ſuper ſpecula. De hoc vide plenius in·ꝛ·pte ſumme·t·pmo·c· ¶ Item cleri cĩ qui inducunt aliquẽ ad vouendũ vel iurandũ vel fide interpoſita ſeu alias·promittendum·ut ſepulturas apud eos eligant.ꝛ iam electaꝫ non inmutent·ſunt excõicati·nec poſſunt abſolui cõ tra ſedem apl'icam·niſi in articulo mortis·ex̄ de pe·cupientes. Idem de religioſis ut infra. ¶ Si ſponte participauerint cũ ex̄catis a ppa: ¶ Item clericus qui ſcienter excõicatos a ppa in officijs eorum receperint.ſunt ex̄cati·ꝛ abſolucõ illoꝝ ſo lũ ad papam ſpectat ex̄ de ſen.ex̄.Significauit de hoc etiam vide in·ꝛ·parte Summe·t·i· ¶ Item fal ſantes lr̄as pape vel falſis ſciẽter vtẽtes·etiã re mouentes ſolum vnam lr̄am de bullis pape·ſũt excõicati.ꝛ abſolucõ eoꝝ pape reſeruatur. ¶ Itẽ clericĩ ſepelientes in eccĳs vel cimiterĳs ex̄catos a iure vel vſurarios manifeſtos·vel noĩatim in terdictos tempe interdicti·in caſibꝫ nõ conceſſis ſunt excõicati·extra de ſepul'·c·i·in Cle de·hoc etiam vide in·ꝛ·pte Sũme·t·i.Sepelientes etiaꝫ illos qui ſe occiderunt voluntarie vel qui in tor neamentis mortui ſunt in cimiterĳs·peccant mortaliter·ſed non ſunt excõicati. ·xxxx·

¶ Circa religioſos ꝛ ꝛligioſas.

Circa religioſos· ſi ſunt ordinati interro
gare potes de hijs de quibꝫ ſup̄dictum
eſt· de clericis in cōi ꝓut videbitur expe
diē· Si vero ſūt bn̄ficiati ⁊ ī ecclījs cura
tis interroga de hijs q̄ habes in· c· p̄cedēti· Sꝫ vltͣ
p̄dicta etiam de infraſcriptis q̄ ſunt eorum ꝓpria
interroges· ⁊ p̄mo· ¶ Si fuit receptus ad mona
ſteriū p ſymoniam· ꝙ mortale· Sed ſi fuit ſymo
nia mentalis tantū pn̄ia aboletur· Si aūt pecu
nialis· ſ· ꝙ monaſterium exegit tm̄ vl' tantū pro
ingreſſu illius· nolens aliter eū recipe· ⁊ ipi vel
pn̄tes aut ꝓpinqui eius tantum dederūt· vl' etiā
min⁹ ſcd̄m pactum· Niſi forte monaſteriū eſſet
tenue· ⁊ hr̄et perſonas ſufficientes ſcd̄ꝫ faculta
tes et redditus ſuos· vel eſſet adeo tenue ꝙ eſſꝫ
illi nec̄e ꝓuidere: nam tūc in ingreſſu illius licet
petē ⁊ paciſci de tp̄alibꝫ de quibus debeat viuere
vel dicē illi· Partes fer tecum ſi tu vis viuē me
cum· ſcd̄m hoſti· ⁊ a͛quos alios· Si aūt monaſte
rium eſt pigue ⁊ ſatis habundans· tūc vltra pec
catum ſic ut p̄ferē ɔmiſſum· recipiēs ⁊ receptus
vel recepta debent expelli de illo moāſterio ut ex̄·
de ſymo· qm̄· Poteſt tamē Epus in hoc diſpenſaē
ſcꝫ ut non expellantur de monaſterio· hec Ray· ⁊
Guil· Precipue talis ſymonia ſolet reperiri in
monialibus modernis vbiqꝫ terrarū· ¶ Si ingreſ
ſus eſt religionem· nō pura intencōe· ſ· ſeruiendi

deo· ẜ alia cauſa.ſ.nō laborandi vel ſi monialis q̄
non poterat nubere·vel quia parētes poſuerūt
ipam ea inuita.licʒ eni malefecerit:poteſt ꝛ debʒ
mutare intencōnem ſuā.ſ.vt ibi velit manē ad
ſeruiendum deo·et ſic erit ī bono ſtatu·quia nō
videtur tutus ſecundum conſciencíam ſuam q̄
magis diſſipatio eſt q̄ꝫ diſpenſacō. ¶ Si recipit
ecc̄iam parrochialem a quocumqꝫ·cum non at
tigiſſet·xxv·ānum·abſqꝫ diſpenſacōe ꝑꝑe·ſup eta
tis defectu:quia nulla eſt conceſſio·et nullū ius
ibi habet ex̄ de elec·licʒ canon·li·vi· ¶ Item Si
infra ānum ꝯputandū a die aſſumpti vel aſſigāti
ſibi regimis ecc̄ie·non facit ſe ad ſacerdotium ꝓ
moueri:quia ipſo iure eſt ꝑuatus·extra·e·t·ꝛ c·
quo.ſ̄· Iſtud tamē non extendit ad ecc̄ias colle
giatas et non habentes curā·nec ad aſſumptos
ad illarum regimen·ut ex̄ de elec·ſtatu·li·vi. Poſ
ſunt tamē etiā Epi diſpenſaꝛ cū hÿs q̄ hn̄t ecc̄ias
parrochiales·ut vſqꝫ ad ſeptenniū lrārū ſtudio
in ſiſtentes ꝓmoueri nō teneātur n̄ ad ordinem
ſb̄diaconat⁹ quē tn̄ n̄ infra ānū ſuſcipiāt ſūt ipō
fcō ꝑuati tali beneficio.Et ī dicto tpe illis ecc̄ÿs ꝓ
uideat ut ex̄ de elec·po·cū ex eo·li·vi· ¶ Si habēs
qdcūqꝫ beneficiū ſimplex ꝛ q̄ntūcumqꝫ ꝑuū· nō
dixit horas canoīcas omi die:q̄ peccat mōrliter
ſi obmiſit ex negligētia craſſa·etiā ſi nō ſit ī ſacꝭ
ordinibꝫ ꝯſtitut⁹. Secus ſi ex infirmitate obmiſit

Item tenetur reſidē pſonalit̄ in reſideñ beneficij
ſui niſi ex cauſa notabili ⁊ rōnabili Ep̄us diſpen
ſaret ſecum ad tempus. ¶ Si canonic⁹ vel alius
clericus recepit cottīdianas retributiones que
dantur in pñtibus horis cū non interfuit quia
furtum cōmittit et tenet̄ ad reſtitucōez. ¶ Si cū
non poſſet p ſe curam ecc̄ie exercere. nō poſuit ibi
loco ſui ydoneum qui bñ officiaret. ſꝫ malū aut
ignorantem. q̄ exēplo ſuo ſcādalizabat ſbditos
ut quia fuit notorius fornicator ꝉ luſor et hmōi
vel qui neſcit debite miniſtrare ſacramenta et
cōfeſſiones audire: ꝙ peccat mortaliter. qñymmo
oīa mala que ſequuntur ei imputant̄. ꝙ ſi non
poteſt inuenire ydoneū: p ſe exerceat. vel ſi nō pōt
aliter ꝓuidere. renūciet bñficio. ¶ Item nō licꝫ
prelatis ſub p̄tio vꝉ ānuo cenſu concedē vices
ſuas ſeu iuriſdictōnem. ꝙ ſpūale eſt. ex ne. prela.
vi. ſu. c. i. et. 2. et. 3. puta ut ſi dicēt. Concedo ut
exerceas vices meas vꝉ talem iuriſdictōez. et totū
lucrum ſit tuū. ſꝫ tu dabis michi tantū. ꝙ illicitū
eſt. Sꝫ committendo vices ſuas pure. licꝫ cōſtituē
ei ſallarium. ij. q. 2. caritatis. Puta. dicendo. da
bo tibi tantum ꝓ ſallario tuo. ⁊ totū lucrū ſit me
um. hec Inno. ¶ Item ſi alienauit res ecc̄iaſticas
ut mobilia ſicut ſunt calices ornamenta et hmōi
aut immobilia. ut ſunt poſſeſſiones agri ⁊ hmōi
et hoc ſine nc̄citate vel maiori vtilitate. vel non

ſeruata forma iuris et hmōiꝫ q̄ grauiter peccauit ¶ Itē de exercitio cure aīarū īterroges. quō .ſ. ſe habuit in audientia cōfeſſionū. in collacōe alioꝝ ſacramentoꝝ. et viſitacōne infirmorū. et hmōi ꝑ̄cipue ſi vn̄q̄ defecerūt eis ſacramēta cū expe diebat. Quō etiam ſe habuerit in āmonicōne ſub ditoꝝ. in correctōe vicioꝝ precipue quo ad noto rios peccatores. vt cōcubinarios. hn̄tes inimici cias. vł vſurarios. ⁊ hmōi. nō ꝯfitentes ānuatim ⁊ nō ꝯicātes ſi ammonuit q̄ntū potuit. ſignifican do Epō cum ꝑ ſe eos ad hoc nō potuit inducere et hmōi. nam oues ex negligētia ꝑdite. ab eo requi rentur. De quibꝫ ⁊ ſuꝑdictis ⁊ aliis hmōi habes ſatis in .3. parte Sūme. ti. i. ¶ Si alienos prochi anos audiuit in confeſſione. nō hn̄s auctoritatē ſpecialem ipē vel cōfitensꝫ q̄ non pōt illos abſol uere. ¶ Itē ſi emit aliq̄s res immobiles de fructi bꝫ ecc̄ie q̄ debēt remanereꝫ vn̄ ſi emit noīe alteri⁹ ut ſic poſſit dare vel legare cui velletꝫ fraus eſt ⁊ furtum. ⁊ tenet̄ ad reſtitucōēꝫ. ¶ Itē ſi indulgēti as ꝑ ſe dedit cum nō poſſitꝫ vł plures dixit habē in ecc̄ia ſua q̄̄ haberet et hoc ob queſtūꝫ q̄ mor tale eſt. ¶ Si r̄eliquias nouos exhibuit populo venerandas. nō ab ecc̄ia approbatas. ¶ Si nimis fuit facilis ad diſpenſandum in mōrliꝫ Sꝫ ſi intra uit monaſteriū diſſolutū nō vinētiū r̄egulariter q̄rat ſibi mutare locū cū diſpenſacōe ſi ea indigꝫ

Si autē non pōt illud facē꞉maneat. ⁊ non ſequa
tur turbam ⁊ alios nō obſeruātes regulā. et ſer
uet ipſe vel ipa regulam ſuā ſcđm ordinē ſuum
Si tn̄ induci poteſt ꝙ mutet locū꞉melius eſt pro
eo vel ea. ¶ Si ingrediens monaſteriū tacuit
impedimenta q̄ habuit et hoc ſcient. puta erat
ſeruus vel habebat occultam infirmitatem. aut
fuit alteri⁹ religionis profeſſus. aut cōiugatus
aut debitor in multis et hmōi꞉ꝗ peccauit morta
liter. p̄cipue ſi ſciebat talem nō poſſe recipi vel
interrogatus de hijs mendaciū dixit. Et poteſt ⁊
debꝫ de monaſterio expelli. ſi aliter ꝓuideri non
pōt. ¶ Si hēbat votum arctioris religionis. quia
querē debet prius diſpenſacōnē ſi intrare vult
aliam min⁹ ſtrictā. dū tamē fuerit obſeruātia in
illa vel pōt ire ad aliam equalē ł maiorē ſine di
ſpenſacōne pape. De mēdicāti tn̄ ordine vno ad
alium mendicantē. vel de mendicāte ad mona
chalem non pōt ſine diſpenſacōe pape. niſi ſolū
ad carthuſiam. ¶ Si induxit aliquē ad religio
nem p ſymoniam. vel p fraudes. puta aſſerendo
ibi bn̄ ſeruari omīa. quod tn̄ non fit. vel dicēdo
ſe ad nichil vel modicum obligari. reticendo au
ſteritatem religiōis. quā alter nō intendit ſer
uare. et hmōi꞉ ꝗ mortaliter peccat. Illos etiā q̄
volentes ingredi ad locum religioſoꝝ bn̄ viuen
tium auertūt et trahūt eū ad ſe. ut aquā alteri⁹

ad ſuum molendinū· infamātes alios et crimiā eis imponentes· ac occupacōnes illoꝝ inutiles aſſerentes ſuas bonas· ⁊ in tercium celū ſe extol lentes· ut ſic talem attrahant ad monaſterium eorum: certum eſt non euadere dampnacōnem eternam· niſi acriter penituerint· quia contrā cari tatem contra iuſticiā ⁊ cōtra ſacram ſcripturam faciunt. ¶ Quo ad votum pauptatis.

Si in religione exñs ſeruauit votum paupertatis· nichil ꝓprium retinens· vel retinere deliberās quia ſi habuit ꝓprium qñtumcumq; paruū eſt: peccauit mortaliter· ⁊ tociens quociens habere ꝓponit. Dicitur autem ꝓprium quod celatur ſuperiori ſuo· ut ſi habeat et teneat pecuniam vel veſtem· neſciente prelato ſuo. Vel ſi ſciat tamen contra voluntatem et licentiam ipſius· vel ſi de licentia ⁊ voluntate eius: non tñ patus eſt ſibi reddē et tradē ad peticōnē eiꝰ· ſ; recuſat ā recu ſaret ſi poſſet de facto. Et multo peius. ſi non ſolum mobilia· ſ; etiā immobilia ut redditus ⁊ poſſeſſiones retineat ſicut ꝓpria dās ⁊ vendēs ac donans ac diſſipans ⁊ diſpēdēs· ad placitū ſuum Nec p̄latus pōt dare licentiam ſic retinendi· nec papa in ꝓprio diſpenſare· ex̄ de ſta· mo· cum ad monaſterium. ¶ Si dedit de bonis monaſterij ſiue conuentus. ſine licentia ſuperioris ſui· ha bita vel preſumpta: Jdem ſi aliquid recepit vel

tenet eodem modo: quia mo͛tle ē ⁊ ꝓprietas. ¶ Si
recipiens ſe in loco vbi nō viuitur in cōi ꝓpt̄ qđ
oportꝫ ſibi prouidē de necc̄arijs: habꝫ aliqua ve
ſtimēta pecuniam ⁊ hmōi. cū bona licētia ⁊ bene
placito prelati: aduertat diligēt̄. ¶ Primo quidē
ꝙ per eum non ſtet quin oīa vellet ponē in cōi ſi
alij vellēt. ⁊ ad hoc operetur qūtū poterit. ¶ Secdo
ſi hoc non pōt: ſemꝑ ſit paratus oīa ſimpliciter po
nere ⁊ dimittere in manib⁹ p̄lati. ¶ Tercio ut de
hmōi conceſſis nil det ſine licētia ſupioris. gnāli
vł ſpeciali. etiam in elemoſinas niſi i extrema ne
ceſſitate. ¶ Quarto ut nō theſauriſet. nec ſuperflua
teneat. nec delicioſa q̄rat. nec multum inq̄rendo
ſollicitetur. nec habeat inordinatū appetitū ſeu
affectum in hoc. ¶ Et ſic poterit tn̄ſire. ſi tn̄ in alijs
bene ſe hēat. ſecus aūt ſi ſic agendo non religio
ſe. ſʒ laycaliter viuēt. ¶ Sed et cū p̄dictis etiā ſi poſ
ſet locum inuenire vbi in cōi viueretur tucius ⁊
melius eēt ſe illic conferre. ¶ Quo ad votū ca
Si ſeruauit votum caſtitatis. nō ſo ¶ ſtitatis
lum ab omi corpali ope. ⁊ cōtactu venēo ſe abſti
nendo: ſʒ etiam ab oī locucōe turpi. et amatoria
⁊ ab omni cogitacōe inmūda. deliberata et delcā
cōne moroſa. quia in quolibꝫ horū eſt mortale. ut
ſup̄ dictum eſt cir̄. c. de ſexto precepto. ⁊ de nono
⁊ eſſet ſacrilegium. qđ grauius eēt. Et que ad iſta
deuenitur p conuerſacōnem ⁊ familiaritatē: ⁊ ideo

requirendum. ¶ Si cũ fuerit monialis. habuit
domeſticitatem cũ aliquo. vel ſi fuerit monachꝰ
cũ aliqua. ⁊ ſi reperitur hoc eſſe ex̃ cauſã ncc̃itatis
ꝓhibendum eſt ipis. qꝛ alias nõ eẽnt abſoluen
di. qꝛ impoſſibile quaſi eſt talẽ non incidẽ ruinã
ut di. 22. hoſpicium. ⁊ di. 81. p totum. Scandala
etiam multa ⁊ oblocucões ex hoc ſequũtur in
populo ⁊ hmõi et ideo oino probibendus eſt
hmõi acceſſus conſa g̃neoꝝ tñ rarꝰ eĩt acceſſus
SI fecit contra vo ¶ Quo ad votũ obediẽtie
tum obedientie: qꝛ ſp mortale ẽ. Et nõ ꝙ nõ ſolum
qñ aliqd agit. qd eſt cõ regulã ſuã. l' qñ traſgre
dit regulam vel ꝯſtitucões ſuas: Sꝫ etiã qñ facit
contra ꝓcepta ꝯtẽta i regula. vel ꝯſtitucõibꝫ ſupi
orũ ſuoꝝ. vel qñ trãſgreditꝰ in aliquo ex contem
ptu qñtumcũqꝫ etiã paruo. Qñ ergo prelatus vel
prelata iniũgit aliqd ꝓcipiẽdo ſub tali mõ loquẽ
di. viz. precipio vel mãdo tibi in virtute obediẽtie
vel ſpũs ſci. ut facias hoc. vel omittas illud. vel
ſub pena ex̃cacõis ⁊ hmõi. Illd dr ꝓceptũ. cuiꝰ
trãſgreſſio ſemp eſt mortale. Idem eſt qñdocũqꝫ
prelatꝰ aliqd ſbdito preciperet. nõ tamẽ ſb hiis v̓
bis declararet ſibi tamẽ ꝙ itẽdẽt illũ obligaĩ hꝰ
mõi ꝓcepto ⁊ ſb pccõ mortali tenẽt ſbditꝰ. ñ ꝓcipe
ret ſibi aliqd illicitũ. vel ꝙ eẽt cõtra regulam ⁊ cõ
ſtitutiones. Similiter qñdo in regula vel conſti
tucõne eſt aliquid preceptorie mandatũ. vel ſub

pena excōis vel ſub pena carceris vel ſub peā
grauioris culpe vel ſimili locutione: aliter cenſetur
obligari ad hoc ſub mortali. Alias autē faciendo
cōtra cerimonias. ut frangendo ſilentiū. tarde ve
niendo ad chorū et hmōi: veniale ē niſi faceret in cō
temptum. quia tūc mortale eēt. Et ideo caue ne aſſue
ſcas alicui tranſgreſſioni quia cōſuetudo q̄uis ipa
non ſit contemptus: tamen contemptus inductiua ē

Si non dixit horas ¶ Quo ad diuinū offitium
canonicas aut officium beate virginis. aut defū
ctorum. Nam religioſus etiā ſi nō habeat ordinē
ſacrum. tenet ex pcepto ad officiū. pcipue tū ſi
eſt profeſſus. vnde obmittendo aliquā horā pec
cat mortaliter. Si tū obmittit ex negligentia Nō
aūt tenetur ex precepto ad iſtud vel illud. q̄uis
nō debeat etiam ad placitū ſuū mutare officium
ſ; debet dicē ſm cōſuetudinē ordinis ſui. ¶ Item
Si tardauit ad dicendum. vel ſi nō cum alijs in
eccia fuit. Si ſomnolenter. vel ibi dormiendo et
recuperet illud in quo dormiuit. vel aliud dicat
loco eius. ſi aūt p maiori parte dormiuit: totum
itētur. vel Si ibi inconpoſitus fuit. et oculis va
gis: Si riſit vel ridere fecit aliquē. vel aliā leuita
tem operatus eſt: vel Si locutꝰ eſt ſine nccitate
Si mente diſtractus pcipue qū aduertē debuit
Si male legit vel cātauit. vel non inclinauit cum
debebat ex negligentia. In quolibz horū et ſi eſt

veniale: cōiter tamen peccm̄ eſt. ¶ Si elegit pre
latum per ſymoniā. vel etiā ſi non ſymoniace tū̄
ſcienter indignū. ¶ Si nō illum quem iudicauit
meliorem ad illud officiū. ſed aliū rōne amicicie
vel alia intentione mundana elegit. quia mōrle
eſt. ¶ Si accuſauit calumpnioſe p̄latū vel ſocium
de aliquo criminali. vel teſtificatus eſt contr̄ ali
quem iniuſte. vel alias infamauit prelatum vel
ſubditum. dicēdo crimīalia de eo. etiā ſi eēnt vēa
cum diceret intētione īfamādi peccaret mōrliter.
¶ Si ſecreta ſui ordis reuelauit ſine cā iuſta et rō
nabili. Et quō quis teneat ad r̄ſtitucōz fame ha
bes. s̄. in a pte. ¶ Si in viſitacōne p̄latoꝝ non re
uelauit dicenda. que. ſ. ſūt contr̄ honeſtatē religi
onis de prelatis et de ſocijs. Et p̄cipue qn̄ ſic cōi
ter ſeruatur. ꝙ ſit preceptū a viſitatore ut frēs di
cant que ſunt dicēda. et que indigēt correpcōne
ꝙ tunc obmittē aduertenter ea que dicēda ſūt
eſt mortale. Debꝫ tamē iſtd itelligi ſeruato ordi
ne fraterne correpcōis. vnde oino occulta a q̄bꝫ
pōt preſumi emēdacō. dici nō debēt. Vbi autem
nō ſperatur emendacō. ſꝫ p̄ſumit̄ recidiuacō vel
aliud magnum ſcandalū. dici debꝫ. nō tamē ac
cuſando. ſi ꝓbari ſufficiēter nō pōt. ꝙ tūc ꝑuit
peccaret. Sed ſimpliciter denunciādo prelato ut
patri ſi tamen ſperatur ꝙ ꝓuidebitur. ¶ Si fecit
vel cooperatus eſt aliquam conſpirationem

contr̄ p̄latos vel inuenit· aut ſectatus eſt ꝑtiali
tates in monaſterio aut conuenta aut ſectas et
diuiſiones:ꝗ mo̅r̅le eſt et crimen mūdanorum
ꝑuerſorum· ẏmo demonioꝝ potius q̄ꝫ religioſoꝝ
¶ Item ſm̄ Rap· Interrogandi ſūt de·xij·abuſi
onibus clauſtri· q̄ ſm̄ hug· iſte ſūt· Prelatus ne
gligēs· Diſcipulus inobediens· Juuenis ocioſus·
Senex obſtinatus· Monach⁹ curial'· Religioſus
cauſidicus· Habit⁹ p̄ciosus· Cibus exquiſitus·
Rumor in clauſtro· Lis in capitulo· Diſſolucō in
choro· Irreuerentia cir̄ altaria· In hijs qn̄qꝫ eſt
mo̅r̅le et qn̄qꝫ veniale ſc̄d̄m qn̄titatē et qualita
tem defectus et intencōnez· Magna abuſio etiā
eſt religioſum iurare in cōi ſermone· etiā ſi veri
tatem dicāt· qn̄to magis maledicē ꝛ blaſphema
re· etiā ſi ex leuitate· ¶ Item interrogand̄ etiā
p̄cipue eſt de cerimonialibus principalibꝫ ut de
eſu carnium ex̄ infirmitatē· de lineis nō vtendis
ad carnem· de lectis non plumeis· de ieiunijs re
gule· ꝛ conſtitucōib⁹· de obſeruacōne ſilencij· in
certis locis et horis· ad que oīa obligantur mo
nachi et monache· precipue ordinis bn̄dicti· ex̄
de ſta· mo· Cum ad monaſteriū· Et etiam plures
religioſi aliorum ordinū ex cōſtitucōibꝫ ſuis· Et
licꝫ prelatus poſſit in hijs diſpēſare· qd̄ poteſt
ſm̄ Ber· qn̄ ſit cauſa rationabili et vrgēte nec̄cita
te· alias eni pec̄m eēt diſpenſanti ꝛ diſpenſato

plus aut minus ſcđm trangreſſiones. ¶ Si obe
diendo male ſe habuit: viȝ qꝛ obediuit in malo
in dicendo mendacium. vel ex negligentia dimi
ſit comune mandatum. vel tardus fuit ad obedi
endū vel nō affectuoſe ſꝫ querulоſe ⁊ diſſolute nō
cum maturitate obediuit. ¶ Si irreuerens erga
maiores fuit egre ſuſtinendo reprehenſiones et
cum indignacōne: cōiter eſt pcc̄m veniale. niſi ex
ceſſus magnus fuit. ¶ De exercitio.

SI vacauit ocio qđ eſt ſentina oim̄ viciorum et
qn̄tum. ¶ Si inutiliter tempus expendit. in faci
endo ea que ſunt nullius vtilitatis. ¶ Si fecit ex
citia mundanoꝝ. vt faciendo burſas. veſtes ope
polimito more ſecularium. vt rechamatioēs. vel
linea reticulata et hmōi. vel confectiones multū
precioſas vel alia glorioſa: quia magnum pcc̄m
eſt et abuſio. et occaſio multoꝝ maloꝝ. Et ideo
ꝓhibendum eſt hoc. ꝑcipue moialibꝫ modernis
que ut frequēter in hoc offendunt. ¶ De con

SI nimis fuit leuis ¶ uerſacōne cū aliȷs.
vel inducens alios ad leuitatem ⁊ riſum verbis
vel geſtibus. vel ſolacns: que licet aliqn̄do ſine
pcc̄o fieri poſſunt. ad recreacōnem. vel ſubleuan
dum ſe vel alium ab accīdia: Raro tamē hꝰmōi
decent religioſos. et cōiter eſt peccatum veniale

¶ Si murmurauit circa victum et veſtitum:

¶ Si impacienter tulit mores graues aliorum:

¶ Si ſe grauem aliis reddidit. ¶ Si ſingularita
tem q̄ſiuit in cibo veſtitu et dormitu. et aliis. vñ
frequēter oritur in ipō ſupbia. ⁊ in aliis murmu
racō et indignatio. ¶ Si frēm delinquentē fra
terne non amonuit. vel defect⁹ alioꝝ non ſigni
ficat p̄lato ad remediandum. ſeruato fraterne
correpcōnis ordine: In quolibꝫ horum pcc̄m eſt
cōiter veniale. ¶ De execucōne officii ſibi cōmiſſi

Si murmurauit con̄ ſibi ↄmittentē officiū ali
qd tanꝗ̄ indiſcretum. ¶ Si impacienter ſe hūit
dure loquēdo cū quib⁹ ſe habuit intromittere.
¶ Si non diligenter tractauit res monaſterii
¶ Si nimis tenax vel nimis ꝓdigus fuit in dā
do. vel acceptor pſonarum. ſine cauſa rationabili
magis dans vni ꝙ̄ alteri de rebus cōibus. Si
dedit quibus non potuit. qꝛ non habuit licentiā
¶ Si pmiſit res perire ex negligentia vel nimis
ſollicit⁹ fuit ꝓpter hoc. parum vacādo ſibi ꝓpter
multiplicacōnem tpaliū: qd viciū multū hodie
regnat ¶ De ſtudio

Si non fuit diligens ad diſcendum ea. ad que
tenetur ſm regulā. et cōſtitucōes: qꝛ peccat ⁊ trā
ſgrediens ex ignorātia nō excuſat. ¶ Si ſacer
dos eſt: debet querē ⁊ ſcire q̄ debita ſunt ad cele
brandum ⁊ miniſtrandū. Si ↄfeſſor eſt. q̄ ptinēt
ad illud officium. ⁊ ſic de aliis. Et ſi in hiis eſt ne
gligens. p̄cipue cū pōt: grauit̄ peccat. Debꝫ etiā

frequēter legere doctores exponentes ſcripturā et alios libros deuotos ⁊ vtiles. vnde inſtruatur ⁊ confortetur ad bonū. Non enim leget curioſa ⁊ inutilia. ut doctrinas gentilium vel fictōnes poetarum et hmōi. que retrahūt a magis necārijs quia pccm̄ eſt curioſitatis. ¶ Item q̄ vocantur ad dirigendas moniales in electōibus ⁊ alijs niſi ab hijs p que poſſit inf̄ eas oriri diſcordia ſe abſtineant. ſūt excōicati. ¶ De oracōne.

Si non orauit vltra dīnū officiū priuatim. pro ſe ⁊ pro alijs conſaguineis ⁊ benefcōribȝ. et pci pue ſibi recommendatis viuis ⁊ defunctis. ſollicite vt debuit. ¶ Si non freqūtauīt ɔfeſſioēȝ. ɔionem ſm̄ morem r̄gule ſue. Item monachis nigris p̄ceptum eſt ꝙ hoc faciant ſemel in mēſe. extr̄ de ſta. mo. ne. in agro in Cle. ¶ Si non vacauit meditacōni que permaxime deuotionē inducit. ¶ Si fuit tepidus in dilectōne dei ⁊ ꝓximi non ardenter affectās honorē dei ⁊ ſalutē aiarū ut decet. ¶ Si ingratus fuit ad recognoſcendum et recogitandum beneficia dei. ⁊ recōpēſandū deuote ei ſeruiendo. ¶ Si nō preparauit ſe ad dīna ut debuit. hec ſunt in quibus cotīdie offenditur. et ex hoc impeditur profectus. ¶ Quo ad cōſagneos

Si nimis carnaliter dilexit conſaguineos nimis affectans eoꝝ ꝓſperitatem. vel gaudens de ea. aut ſi nimiū cōtriſtatur de eorū

aduerſitate·vel ſi nimis eos viſitauit vel querit
et gaudet nimium viſitari ab eis: ¶ Si de ſecula
ribus cū eis loquitur que nō expediunt ł etiā cū
alijs de guerris et factis principū ſecularium ꝛ
frequenter hmōi īterogat·vel libent̄ aduertit
ad hec: vel ſi ꝓ conſag̃neis ſuis ꝓcurat bñfitia
eccīaſtica vel tpalia et precipue ad hoc nō aptis
qꝛ poſſet eſſe mortale. ¶ De alijs vitijs cōibus
ut Ira Inuidia Supbia et hmōi·vide s̄ in·i·et
·ij·parte. ¶ De hijs que ptinent ad regulā ſuā
vltra premiſſa·ipē ſibi ꝓuideat. Si videlȝ penas
ł pnias ſibi taxatas vel iniunctas a regula·ꝛ cō
ſtitucōibus vel p̄latis nō fecit ex negligentia: qꝛ
peccauit. Si aūt nullo modo eſſet paratus facere
que p̄latus p̄cipet vel in regula aut conſtitucōe
ſibi mandata eēnt: mōrliter peccaret. Si aūt nō
intendit proficere in vita ſpūali: attn̄ ſeruat ſ
uanda. licȝ inuitus facit·male content⁹ qꝛ ē in re
ligione: ypocrita eſt et in ſtatu damnacōis.

¶ Sequūtur excacōnes r̄eligioſoꝝ. ·XI·

Religioſi qui inducunt aliquem ad vouen
dum·vel fide interpoſita ſeu alias promit
tendum·ut ſepulturas apud ſuas eccīas
eligant·vel electas non mutent·excomuicati ſūt
excacōne ſpāli. ¶ Religioſi q̄ clericis vel laycis
ſacramentum eucariſtie·vel vnctōis extreme
miniſtrare vel mr̄imonium ſolemnizare·abſqȝ

licencia ſacerdotis parrochialis ſpeciali. vel ali
quē excōicatum a canone. ꝑter q̄ in caſibꝫ a iuē ex
preſſis. vel ꝑ preuilegiū ꝯceſſis. vel a ſētencijs ꝑ
ſtatuta ſynodalia vel prouincialia ꝓmulgatis.
vel quenq̄ a pena ⁊ culpa abſoluere preſūpſerit
ſunt excōicati excacōne ſpāli. ¶ Religioſi ꝓfeſſi
qui vadūnt ad ſtudia lrārum quecunqꝫ. niſi ha
buerint licētiam a prelatis cū ꝯſilio maioris ptis
cōuentus. ſūt excati. ex̄ ne cle. vel mo. ſe. ſe ne im
miſ. vt periculoſa. li. vi. ¶ Religioſi qui vadunt
in ſcolis ad audiendum leges vel phiſicaꝫ poſt
duos menſes. ſi non dimittūt: ſunt excati. ¶ Re
ligioſi qui apoſtatant ſunt excati. Et dicūtur apo
ſtatare qui dimiſſa religione ⁊ habitu. non intē
dunt reuerti. ¶ Religioſi qui temere habitū ſue
religionis dimittūt. q̄uis non ſint apoſtate. ex
hoc ſunt excōicati. ut ī pdicto. c. ut piculoſa li. vi.
¶ Religioſi etiam cuiuſcūqꝫ ordis. cū viderit vel
ſciuerint cathedralem ſeu matricē ecciaꝫ loci ſua
re interdictum qdcūqꝫ. poſitū auctoritate ſedis
aplice vel ordinarioꝝ. dūt ⁊ ipi obſeruaē nō ob
ſtantibus q̄buſcūqꝫ appellacōib9. ātea etiā ad eā
dem ſedē. ł alias. aut etiā alijs infiectōibꝫ ⁊ obie
ctionibus. alioqn̄ ſunt excati ex̄ de ſen. ex̄. Ex fre
quentibus in Cle. ¶ Religioſi qui aliqua di
cunt ut audientes a decimarū ecclijs debitarum
ſolucōne retrahant in ſermonib9 ſuis vel alibi

ſunt exͨcati. ex̄ de pe. Cupien̄. in Cle. ¶ Religioſi qui ſcienter poſtpoſuerunt ꝯfitentibꝫ ſibi ꝯſciaꝫ facere de ſoluendis decīmis. ſunt ſuſpenſi ab officio confeſſiois tam diu. donec ꝯfeſſis eiſdē. ſi cōmode poterunt. faciant ꝯſciām. q̄ ſi in dicta ſuſpēſione non purgata conſciā. ꝯfiteant̄. ſunt exͨcati ex̄ de pe. Cupientes. in Cle. ¶ Monachi ⁊ canonici regulares non h̄ntes aliquā āministracōez. ſi conferunt ſe ad curias principū. ſine licētia p̄latorum ſuorum ut inferāt damnū p̄latis ſuis vel monaſterijs. ſūt excōicati ut in Cle. ne in agro de ſta. mo. ⁊ ca. re. ¶ Religioſi mendicātes qui accipiūt noua loca ad h̄itandum vel antiq̄ eoꝝ loca alienant vel ꝑmutāt abſqꝫ licētia ꝑpe. ſunt excōicati ut ex̄ de pe. Cupiētes. in Cle. ¶ Qui intrāt monaſteria monialium ordinis predicatoꝝ ſiue frēs ipſi. ſiue alij quicumqꝫ mares. niſi in caſibus cōceſſis in cōſtitucōibꝫ eaꝝ. ſunt exͨcati. nec poſſunt abſolui niſi a ꝑpa. vel a magiſtro ordis. ł aliquo alio qui ſup hoc h̄eat auctoritatē ſpēalem Et qui vel que hoc admittūt. etiā videntur exͨcati vel excōicate. q̄ ꝑticipant in crimine. Similit̄ q̄ igrediuntur monaſteria monialium ordinis minorū i caſu nō ꝯceſſo ſūt excōicati excōicacōe ꝑpali ꝑ exͨuagan̄. Qui vero ingrediuntur alia monaſteria monialium nō ſūt ipſo facto excōicati de iure. ſed excōicandi. In multis tamē locis propter

cõſtitucõnem ſynodalẽ etiã ſunt excõicati. De hĳs
igr̃ etiam q̃re. Et de hĳs etiã excõicatis plene hẽs i
.2. pte ſumme. t. i. ¶ Cir̃ platos in ɔi. .26.

PRelati interrogandi ſũt in ɔi p̃mo. Si le
gitime aſſecutus eſt dignitatem ſeu pre
lationem. ȷ an viʒ aliq̃ irregularitate vel
ſnia fuerit irretitus cum fuit aſſumptus ad pre
laturam in q̃ non fuit ſecũ diſpenſatũ. vel de qua
non fuit abſolutus. ut viʒ ſi fuit bigamus. ſi coo
patus eſt in cauſa ſag̃nis. Si eſt illegitim⁹. ſi ex
cõicatus. ſi ſuſpenſus. aut notorius concubinari
us nam qui in quolibet horũ ſe noſcit. ȷ placõeʒ
in eis vel aliquo illoꝝ accipit ȷ eam furtiue tenet
ȷ eſt in continuo mõrli. ¶ Itẽ nõ ꝙ illegitim⁹ ad
dig̃tatem vel bñficiũ curatũ ł ꝑoratũ in religioẽ
q̃ per electõnem creatur. ſine diſpẽſacõne ꝑpe pro
moueri non põt ex preuilegio tñ magiſtri ordis
in cauſa hac põt diſpẽſari ad p̃laturas in ordine
predicatoꝝ. de hoc hẽs in .2. pte ſũme. t. i. ¶ Si ri
te abſq; vicio ſymoniaco fuit electus confirma
tus ȷ ordinatus: ¶ Si interpoſuit preces ꝓ ſe ł ꝓ
curauit ꝙ alius pro eo porrigẽt: ꝙ ſymonia fuit
Et ſi ibi fuit ſymonia pactõnis: indigʒ diſpenſacõ
ne pape. ȷ ãteꝙ̃ diſpenſet furtiue tenet dig̃tatẽ
De hoc habes in .2. pte ſũme. t. i. c. i. ¶ Itẽ de oibʒ
hĳs q̃ habes. ſ. in. c. de bñficiatis ȷ in. c. de deicis
in cõi potes hic interrogaȓ ꝓut videbit̃ expediȓ

ſi eſt p̄latus ſecularium clericoꝝ. Si vero p̄latus
religioſorum: interroga de hijs q̄ ſunt in. c. p̄cedēti
⁊ de hijs que ſequuntur. ¶ Si aliqđ pccm̄ ma
niſeſtum ſimulauit in ſubditis ⁊ non correxit. ꝗ̄
ſi non manifeſta. q̄ ad eius noticiam aliqualiter
ꝑuenerint vlterius nō inq̄ſiuit: q꜠ ſi mere ex ne
gligentia omittēt: puto mortale quo ad crimi
nalia. Secus ſi ex aliqua rōne hoc omittit ut pu
ta ad euitanda maiora ſcandala. ¶ Si in caplo
equus iudex nō fuit: ¶ Si rerum monaſterij di
lapidator fuit: ¶ Si ſuperioribus non obediuit
¶ Si cauſas ſibi a ſuis ſupioribus commiſſas nō
ſcđm conſilium peritoꝝ determināuit. ſ꜠ ſcđm acce
ptacōnem pſone: In oībus ſup̄dictis eſt pccm̄
mortale vel veniale. ſcđm qualitatē exceſſus. et
maliciam ac negligentiā. ¶ Si indignos et non
ydoneos in offitijs poſuit. maxime ad curam aīa
rum. quia male vidr̄ excuſari a mōꝛli. precipue ſi
eos quos ſcit malos ⁊ in mortali pſeuerare poīt
ad curā aīarum. cū poſſit repellē. nec credo ꝙ ex
cuſet paucitas. quia alij nō inueniūtur. etiā ſi il
le quem ſic poſuit ſit multū induſtrioſus. et bñ
ſciat officiare eccīa; in exterioribus. Idē cū talē
ſuſtinet quem ipſe tñ nō poſuit. licet iuridice eū
remouere pōt. ¶ Si poſuit in audientia; ꝯfeſſio
num nōbiliter ignorantes ⁊ ineptos vel crimīo
ſos: quia mōꝛliter peccat p illā ꝛ̄egulā. Qui cauſā

damni dat. damnum dediſſe vid̃r. Idem ſi tales toleret cum poſſet eos remouere. niſi forte a ſu pioribus ſuis ſint ad hoc poſiti. Sed quã curam de ipſis habebit. cum ad ſui damnacõnem exer ceant tale officium audiendum eſt. Quõ autem videatur ineptus vel nõbiliter ignorans habes in .3. pte Summe. ¶ Si fuit nimis curioſus et põ poſus in edificijs ecc̃ie et monaſterij ⁊ õrnmentis ⁊ hmõi: quod eſt ↄtra ſcm̃ Ihero. ⁊ Ambro. xxij. q. ij. c. Aurum ⁊ c. Gloria epi vel ij. Et tamẽ a mo dernis fiunt multe ſupfluitates et curioſitates et pallacia. contra exempla ſcõrum oim̃. Et pro hijs amittitur multũ de tempore. ⁊ deuocõne. ita vt completis edificijs: exhauſti vident̃. oĩs ſpũs et deuocio et paupes in terra moriuntur fame. quos ipi religioſi de ſuperfluis eoꝝ tenent̃ ſuſtẽ tare. xxij. q. i. ¶ Si fuit nimis ſollicitus circa tpa lia ex hoc minus debito vacãs ſpũalibus in ſe et in ſubditis. et lectioni. orõni meditationi et am monicõni: vtiq₃ peccatum eſt. plus et minꝰ ſm̃ quantitatem exceſſus principalis enim intentio ſeu cura debet eſſe. de ſpũalibus. ¶ Si nimis per curias diſcurrit in litigando cum ſcandalo hominum. cum poſſit per alium modum magis pacificum ſua repetere. etiam ſi non tantum per hoc recuperare deberet. ¶ Si iura et priuilegia ſue eccleſie non ſeruauit et defendit ut debuit

¶ Si in diſpenſando indiſcrete ſe habuit · vel
quia nimis de facili ⁊ ſine cā rōnabili diſpēſauit
de ieiunijs · de eſu carniū · de retinendis rebus ad
vſum. In penitētijs taxatis ſcdm regulā ⁊ cōſti
tucōnem ⁊ hmōi · qꝛ peccauit · inducēdo relaxacō
nem · et religionis rigorē eneruādo. Vnde btūs
Bn̄dictus ī regula ſua dicit · ꝙ de omi diſpenſacō
ne habet reddē rōnem · vel etiam ſi fuit nimis
durus in diſpenſando cū debuit · ꝑcipue cū debi
libus et infirmis et hmōi nō prouidēs eis. ¶ Si
nō fuit bonus exemplaris : in inceſſu moderato
in habitu nō ꝑcioſo · in modeſtia geſtus · in locu
tione rara et graui ⁊ fructuoſa · cauēs diſcordi
as · nutriens pacem · oēs paciēter audiēs ⁊ tol
lerans · ſingularitates vitās · ɔīa ſeqn̄s cū pōt
ne mini blandus · affabilis cunctis ſuſurationes
detractiones · irriſiones · ɔfabulacōnes · maledi
ctiones · contencōnes · in ſe ⁊ ſuis eliminās · in oī
bus circumſpect9 · nō delectās in ꝑſidentia · ſed ti
mens de negligentia · cū de ſingulis ſibi ɔmiſſis
hēat reddere rōnem. Ita alioꝝ curā hn̄s · ut ſui
nō obliuiſcatur · ut docȝ greg̃ · in paſtorali. Nam
ſic tenetur quilibȝ prelatus eſſe · ⁊ ita ſe hr̄e. ¶ Si
in corrigendo fuit nimis remiſſus · vel nimis rigi
dus : qꝛ vtrumqȝ cauendū eſt · ſicut dicit greg̃ ·
in moralibus · et ut hētur di · xȝ · diſciplina. Nam
facilitas venie incentiuū prebet delinquendi

Ambro·iȝ·q·x·Eſt iniuſta. Et aſperitas nimia in
increpatione·nec correptionem recipit nec ſalu
tem. Leo·di·xi·cum btūs. Precipue circa ſenio
res debȝ plat⁹ in corrigendo huānus eſſe·⁊ ſic ſe
hr̄e vt dicitur in·c·ſeniores·v·q·v·ſcđm greḡ·niſi
eſſent habituati in malo·quia tūc duri⁹ corripi
debent ſm eūđ vbi ſupra. ¶ Si diſtricta fecit pre
cepta a quibus multum debȝ cauere·ñ ſit res ar
dua. Et ſi cogeret per preceptū ł ſniam ad aliqđ
faciendum vel dicendū in quo non eēt ei ſubdi
tus aſtrictus·vel non debēt ei obedire·nec in re
uelando ei pccm̄ ⁊ oīno eſſet mortale ei. In inquiſi
cōne etiam criminum in ēcepcōe accuſacōis vel
denunciacōnis·vel in prolacōe ſnie excōicacōis ⁊
hmōi non ſit preceps·nec ꝓcedat·ꝑ ſuſpicōes·ſȝ
per probacōnes·et ꝑ modos iuridicos·alias eni
incurreret graue pccm̄·⁊ aliqñ ſentēcias·de hoc
hēs in Summa. ¶ Si recepit prelatus in ordine
mendicancium aliquē ad ꝓfeſſioēȝ añ ānū ↄple
tum probacōnis ſeu nouiciat⁹ ⁊ eſt ſuſpenſus a re
ceptione cuiuſq̄ ad ꝓfeſſionē·⁊ debȝ puniri peā
que ſolet infligi·pro grauioribȝ culpis·vñ ⁊ mor
taliter peccat·ex̄·de reḡ·et trā·ad rel. Non ſolū
li·vi. ¶ Si non induxit qñtum potuit verbo ⁊ exē //
plo·ſubditos ſuos ad obſeruandum omēs ceri //
monias ſui ordinis. ¶ Si malas conſuetudines
ſeu corruptelas contra regulam ⁊ decenciā religi

ois quas inuenit iam inductas· nō abſtulit qn̄
tum potuit. ut vitium ꝓprietatis· diſcurſū fratrū
ad placitum familiaritatē cū mulierib; vel viris
ſi eſt monacha collacōnem ērū amicis ↄſangui
neis· ſine licentia ⁊ rōabili cauſa· eſū carniū ſine
cauſa rōnabili· qđ eſt vniuerſale omī monacho
de cōſe· di· v· mō· Et ſimilia que ſunt p̄cipue cōtrā
eēn̄lia vota religionis· nullo modo deb; pmittere
nec etiā pceptōnem aut ēē receptōnem ſymonia
cam monialiū· ſicut hodie fit q̄ſi vbiq;· ꝙ ſi talia
non pōt remouere· nec eſt ſpes in futurū ⁊ dimit
tat curam exēplo beati Bn̄dicti· ut· ʌ· q· i· ibi· ne
quietem ſuā amittat ⁊ tandē cū eis damnacōe;
incurrat. quicumq; ſit ille abbas vel abbatiſſa p̄
or vl̄ prioriſſa vel alias quocūq; nomine cenſe
atur nec ſufficit ꝙ prelatus corrigat vicia· que
contigerit ipſum noſſe· ſ; diligenter agnoſcere
vultum pecoris ſui cōſiderādo via eius· Caueat
autem ne crimina delata ſibi in foro conſciē vl̄ in
ſecreto iudicet in foro cōtentioſo ſeu in capitulo
Ibi enim tantū manifeſta corrigenda ſunt. ¶ Si
hab; ſub cura monaſteria monialium ⁊ inquiren
dum eſt ut infra in· c· ſequenti de hmōi

¶ Circa Epōs ⁊ alios ſupiores ·xx·

Epiſcopi et alij ſupiores p̄lati· ſic pn̄t int
rogari. ¶ Si videlic; nō ſit tal̄ litteratuē
et ſciē ꝙ ꝑ ſe explicare ſciat que debet et

ad q̄d tenetur cum ipſe h̄eat alios ſuper hmōi in
formare ⁊ dirigere. Nam ſi bonus ab oīb⁹ cōiter
reputatur ⁊ ſufficiens: non eſt nccāriū niſi ipſū
audire. ⁊ ſi de aliquo negocio non intelligit pōt
cōfeſſor eum qn̄tum poterit informare. Et ſi tale
quid eſt in quo varianē opiniones. vel de quo
non poteſt dari lata ſnīa. ēlinquendū eſt ſue con
ſcientie. Idem dicendū eſt cīr alios clericos. reli
gioſos. prelatos ⁊ laycos pitos ⁊ timoratos. quī
ſciunt ſufficienter dicē ⁊ diſcernē facta ſua. Si ve
ro huiuſmōi Epus vel alius ſupior. nō ſit talis. ſꝫ
indiget adiutorio interrogātis. inqn̄tum cleric⁹
eſt: tunc inquiri pōt prout expedire vid̄r. de hijs
que hēs ſupra. c. circa clericos in cōi. ut de offitio
diuīo. celebracōne. ⁊ miniſtratione ſacramētorū
⁊ de modo. ⁊ hmōi. Si vero aſſumpt⁹ eſt ex reli
gione ad Epatum. Interroga de hijs que hēs in. c.
circa religioſos quo ad multa. Nā q̄uis aſſum
ptus ſit ex monaſterio: tū adhuc tenetur ſerua
re ordinem ſuū. n̄ in hijs q̄ non paciuntur officiū
paſtoris ut ſilencium. ſolitudo. vigilie. et h⁹modi
In qn̄tum vero fuerit beneficiat⁹ ſeu curatus et
prelat⁹ interroga de hijs que hēs ſup̄ in. c. circa
beneficiatos. Et ſi recepit dignitatem ſeu Epatū
habens aliquam irregularitatem. vel ſententiā
aut ſymoniace. vel per intruſionem ſibi acquī
ſiuit prelaturam. dic ut in. c. preceden̄. in prin.

Deinde de hijs que ſequuntur q̄ ſunt ſpecialia of
ficio paſtorali interroga. ¶ Si viȝ. ꝯtulit ordi
nes ſacros indebite: qđ eſt vnū in quo maxime
offendunt. ¶ Si per ſymoniā ꝯtulit ſed occulte
ꝙ mortaliter peccauit. nō tn̄ ipſe eſt ſuſpenſus
ex hoc quo ad alios. Sed ſi notoria eſt ſymonia
ſuſpenſus eſt quo ad alios. Si autem in vtro qȝ
caſu: ordinatus ab eo eſt ſuſpenſus et indiget di
ſpenſatione. ¶ Si ꝯtulit ſcient' ordines nō ha
bentib9 legitimam etatē: ꝙ mo̅rle eſt nec poteſt
Epus ſup etate diſpenſare. ¶ Si ꝯtulit ordines
p ſaltum ſcienter. vel duos ſacros ſimul. vel. iiij.
minores cū ſubdiaconatu: ꝙ mo̅rle eſt. ¶ Si con
tulit ordines ſacros ex̄ tpa ordinationum: quia
mo̅rle eſt. niſi ex diſpenſacōe pp̄e hoc fieret alias
enim ordinatus ee̅t ſuſpenſus. mīores tn̄ ordīes
diebus feſtiuis conferre pōt. ¶ Si in ordinacōe
dimiſit aliqđ faciendum. ꝙ ſi obmittēt aliquid
de ſc̄alibus ex quibus imp̄mit caracter. oportēt
totum iterare in alia ſolemnitate q̄tuor tpm. Si
vero non eſt ſc̄ale ſȝ de ſimplici ſolemnitate: nō
debȝ iterari. ſȝ ſupplere tantū omiſſum. i ordina
cōne ꝓxima futura. nec prius an̄ illam ſuppletio
nem debȝ ille ſic ordinatus exercere officium ordis
quia alias peccaret. Epus aūt in hmōi peccat
mortaliter. ſi ex certa ſciā vel craſſa ignorantia
hoc accidat. Idem vidi ſi ex notabili negligētia

¶ Si ordinauit aliquem qui nõ fuerit ſue dioc. vel aliquem religioſū aut aliū bñficiatū in āquo collegio ſine licentia ſui ſupioris. ſcient. quia mor tale eſt. et eſt ſuſpenſus a collacõne ordinum per annum. ¶ Si nõ fecit fieri examiacõem de ordinā dis debitam. viz de etate. ſcīa. moribz. ⁊ hmōi ſcđm iura: quia peccauit mortaliter. Idem ſi fecit fieri ex aīacõnem per ineptos ad hmōi. Idē ſi p tales fe cit fieri examiacõnem. quos eſtimauit ꝓpter eorū malam conſciam admittē indignos. ſi tamē ad eum ſpectat ꝓuidere de talibz. ¶ Si ſcient. admit tit indignum quē repellē pōt vt cōcubinariū et illr̃atum. et hmōi: ¶ Si non cōtulit ſacramentū confirmationis qū debuit: Soli eni Epi poſſunt conferre. ⁊ omi anno ſemel debēt cōferre et ex il lud tpus ſolitum. omi tpe āni. ⁊ oi hora. moritu ris poteſt cōcedē. ne ſine hoc decedāt q̄uis ſine hoc ſaluarentur. Cōmittendo ergo magnam ne gligentiā in hoc. vt poſt multos ānos ſcil. confer rez: credo eſſe mortale. ¶ Si non dedit ſcđm debitam materiam ⁊ formaz et locū qđ cuiqz ſacramentū qꝫ mortale qꝫ aūt ieiunus ꝯferat ſacramētū cōfirma cōnis non ē necẽariū: tū decens ⁊ de iure. ¶ Si bis ſcienter aliquē ꝯfirmaēt: qꝫ peccaēt mortaliter. vn̄ in hoc dꝫ eē caut⁹ ne iteret. ⁊ etiā aduertē ne ali quis nõ criſmatus teneat criſmandū. aut etiam ne cõſāguinee ꝯ teneat cõſagneū. ¶ Si in cena

dñi nõ conſecrauit cum potuit criſma ⁊ oleũ ſcm̃
ut debuit·quia inouanda ſunt talia. Et ſi non ſer
uauit debitam materiam·formã ⁊ ritũ eccie·quia
mo͛rle eſt. ¶ Si cõſecracões ecciarũ ꝉ altarium
vel calicum·vel patenarũ·ꝉ benedictiones veſtiũ
ſacrarũ non fecit ut debuit·ſcdm formam ⁊ ritum
eccie. vel ſi aliqd horum per ſimoniam cõſecrauit
Idẽ de benedictione abbatũ ⁊ abbatiſſarũ. Idem
de reconciliacõne ecciarũ·vel cimiteriorũ·qꝛ mo͛rli
ter peccauit. Monialẽ aũt quam nouit corruptã
non de facili debꝫ eã cõſecrare in virginem·nec tñ
debꝫ manifeſtare ſi eſt occultum·ſꝫ mutaẽ nomẽ
virginis in caſtam ſi nõ perpẽditur. ¶ Si contulit
benefitia ꝑ ſimoniã·qꝛ mo͛rle eſt. Et ſi notoria eſt
ſuſpenſus eſt quo ad ſe ⁊ alios·ſi vero occulta ſu
ſpenſus eſt quo ad ſe. non quo ad alios. ¶ Si con
tulit ſcienter benefitia indignis·ſiue ſimplitia. ſi
ue curata·quia mortale eſt. Idẽ ſi acceptauit pre
ſentatum a pronis incptũ. Idem ſi cõfirmauit in
dignum. ¶ Si contulit vni plura benefitia in caſu
non cõceſſo. aut prebendas. aut digtates. ꝉ ſi cõ
ſaguineis minus aptis ꝯtulit·rõe ꝯſaguinitatis
poſtponendo aptiores·quia mortale eſt. ¶ Si ad
miſit ad benefitia habẽtia curã aiarũ·ſeu ipſa cõ
tulit nõ habẽtibus·xxv·ãnos·mortale eſt ¶ Si
in eccijs de iure vacãtibus nõ prouidit de rcore ut
debuit·ſicut vacãt curata data abſqꝫ diſpẽſacõne

pape. hĳs q̄ non cōtingunt .xxv. ānū vel q̄ infra
ānū ab acceptacōe huiuſmōi curati nō faciūt ſe
ad ſacerdotiū promoueri. niſi cauſa ſtudĳ ſit ob
miſſum ⁊ diſpenſatum. de quo hēs ſupra ī c. de bn̄
ficiatis ¶ Si vero epiſcopꝰ de hmōi curatis vacā
tibus infra ſex menſes poſtea nō prouiderit non
pōt poſt hoc ſe ītromittere de illo. quia mōrle eſſet
⁊ tunc teneretur errorem ſuū manifeſtaē. Ide qn̄
recepto ſecundo beneficio. vacauit primū. de quo
habes ſupra ple. ⁊ in ſumma in. x. pte ¶ Si ordina
uit aliquem clericum ad ordinē ſacrū. ſine iuſto
titulo .i. ſine beneficio. vel ſaltem pr̄imonio ſufficiē
ti ad ſui ſuſtentacōem. quia vltra peccm mōrle te
netur ei expenſas facē. quouſqꝫ de beneficio ſit ei
prouiſū. n̄ aliq̄s epiſcopus hmōi cōmiſiſſet alĳs
determinādo pſonas. qꝛ tunc ille cui ꝯmiſſum fuerit
tenetur. De quibus vide in ſumma in. ȝ. pte. ¶ Si
non viſitauit epatū ſuū ut debuit. aut ſi in viſita
cōne ſua nis ſūptuoſus fuit. ⁊ cū magna ⁊ nimia
familia venit. Et cū equitarĳs nimĳs. vltra pre
ſcriptum numerū. vel ſi ipē vel fāilia eius munera
accepit ſup quo ſpecialis pena eſt de quibus ple i
. ȝ. pte ſūme. ¶ Si in viſitacōne non diligenter in
quiſiuit de quibꝫ debuīt. ⁊ maxime de vita ⁊ ho
neſtate clericorū̄m ł ſacerdotum ⁊ officiātium ⁊
quō ſe habēt in āminiſtracōne ſacramētoꝝ ⁊ de
formis eorum. ſi bene ꝓnunciāt. pcipue baptiſmī

qui eſt magis vicarius. de audientia cõfeſſionũ
quõ in eis ſe habent. quõ populũ ãmoneãt. Et in
rebus eccĺie precipue altaris. q mundas teneãt
Si aũt videt eos in hmõi nõbiliter excedẽ. corri
gat ⁊ emendet qñtũ poterit. q ſi nõ correxerit et
punierit exceſſus. vel ſi tales ſunt incorrigibiles
⁊ nõ ꝓuiderit de aliis. grauit peccat. Et oia mala
⁊ damna aiarũ. que inde ſequũtur. ei imputant
dum tamen obuiare poteſt ⁊ non facit. di. 83. per
totum. ¶ Si ſuſtinuit in officiis ⁊ beneficiis noto
rios cõcubinarios. quos debet poſt ammonicõez
ſi non abſtinuerit ꝑuare beneficiis. q grauiter
peccat. ¶ Si in aliis ſcelcribus ⁊ malis maifeſtis
ut vſuris. tabernis. ludis in aleis. prodicõnibus
negociis ſecularibus ſe occupãtes ⁊ venacõibus
non bene ſe habuit circa clericos. Illos ei in hiis
non puniendo. vid̄r male poſſe excuſari a peccato
mortali. niſi ex hmõi punicõibz ſequeretur ma
ius malum. ut ſciſma ł magnũ ſcandalũ. di. 70.
ut cõſtituerentur. ¶ Si laycos ſibi ſubditos noto
rios peccatores. quos per ſe nouit. vel ſibi per ali
os denunciatos. ut adulteros. vſurarios. inimi
citias exercentes manifeſtas. non corrigit p cẽſu
ras ⁊ alios modos. ut debet. peccat grauiter. niſi
obmittat. q nõ ſpeãtur emendacõ. ſed pocius de
terioracio ex hoc. Et hoc tamen non vid̄r excuſa
ri ſuffitienter. niſi ex hoc timeretur aliquod gue

ſcandalum di·xx·Conmeſſacõnes · ¶ Si malas
cõſuetudĩes quas reperit in ſua diocesi nõ nitit̃
auferre ꝗ̃tum põt·ut vendere ⁊ laborare diebus
feſtiuis·non cõicare ⁊ confiteri ſemel in anno·tri
pudiare in eccłijs·violare eccleſiaſticam libertatẽ
ut clerici cõueniantur ꝓ debitis vel delictis coram
iudicẽ ſeculari·vel eccłiaſticam immunitatem·ut
extrahantur debitores vel malefactores per vio
lẽtiam de locis ſacris·⁊ huiuſmõi i caſibus nõ cõ
ceſſis·ꝗꝛ tenetur illis hmõi prohibere·Et ſi poſt
ãmonicõnem nolunt deſiſtere·excõcaẽ ꝗꝛ alias pec
cat grauiter·obmittendo hoc·ex timoẽ vel negli
gentia di·xꝫ·Sit rector· ¶ Si fructus ſeu red
ditus epiſcopatus ſui male expẽdit·donãdo cõſag
neis vel alijs nõ indigentibus·quia peccat grauit̃
Et ſi diſtincta ſũt ea que deputantur ad menſam
eius ab alijs·Et ſi de alijs que erogaẽ debꝫ clericis
vel pro repatione eccłie·vel paupibus·dat conſag
neis vel alijs amicis ſuis ſine racõnabili indigen
tia·tenetur reſtituere illa·ꝗꝛ rapinã fecit ⁊ ſimilit̃
recipiẽtes ab eo·Si vero non ſũt diſtincta hmõi
bona·ſed intelligũtur oĩa cõmitti fidei ſue ea q̃ ſuf
ficiũt ad vſũ ſuũ ⁊ familie ſibi cõueniẽtis ſupflua ve
ro debꝫ paupibꝫ erogaẽ ⁊ alijs dãdo paupibꝫ ſb
trahit·hec·Tho·in·2·ſecunde·q·2·⁊·12·q·2·Au
rum ⁊ c·gloria· ¶ Si grauauit ſubditos ſu
os indebitis collectis· ¶ Si fecit clericos ſuos

ſoluere tallias a dño tpali impoſitas· vel gabellas ad inſtantiam eius· vel ſi ipē ſponte dedit ſine licentia ſumi põtificis. qđ prohibetur· ⁊ ergo mortale eſt. ¶ Si delicta clericoꝝ· vel laycorum puniuit pena pecuniaria ex auaritia· ⁊ non ad magis refrenandum· qđ ꝓhibetur· et ergo mortale eſt ¶ Si viſitauit diocesim· vel viſitare fecit magis ꝓpter lucrum· ꝙ̄ ſalutē hoim· qꝛ mortale eſt ¶ Si alienauit bona epātus ſine licentia pape· ⁊ in caū indebito· qꝛ mortale eſt. ¶ Si iura ecciarum non ſeruauit· quia mortale eſt. ¶ Si bona vacancium ecciarum ſibi vſurpauit cū debeant ſucceſſori ēſeruari. quia mortale eſt. ¶ Si iuſta debita a predeceſſoribus ꝯtracta rōne eccie· nō ſoluit· quia mõrle eſt. ¶ Si fructus alicuiꝰ beneficij ad tpus ad ſe accepit· vel ꝑtem ab eo cui cõtulit vult habere quia rapina eſt· ⁊ mõrle. ¶ Si formam iuris erga vſurarios manifeſtos non ſeruauit· ſed de certa quantitate cõtentus nō facta debita reſtitucõne ſibi remittit· ⁊ ad ſepulturam· et ad ſacra admittit· quia mõrle eſt. ¶ Si incerta paupibus deputāda in ſuū vſum cõuertit ſine neccitate· quia mortale eſt. ¶ Si ſniās excõis de facili propter lucrum profert· vel abſolucõnem eius· quia mõrle eſt. ¶ Si ꝑmiſit q̄ſtionarios vel alios pronūciarē indiſcretas indulgentias ⁊ falſas· quia mõrliter peccauit. ¶ Si exemptos· ut frēs predicatores

minores heremitas ſcī auguſtini. carmelitas ſer
uitas. Ciſtercienſes ⁊ ão̊s habētes p priuilegiū
exempcōnes iniuſte moleſtat. nō ſeruando priui
legia eoꝝ. ſpecialiter ꝓ audiencia ꝯfeſſionū non
admittendo ſibi pn̄tatos ydoneos ſcḋm Cle. dud
de ſepul. vel ſibi retinendo nimios caſus ⁊ incon
ſuetos. ut quotidie habeatur recurſus ad eum.
vel ad quartam cogendo quātū ad id in quo ſunt
priuilegiati vel eos ad iudicium trahendo cum i
nullo poſſit eos conuenire n̄ ꝓ hereſi. q̄ grauiter
peccat. ¶ Si monaſteria monachorum vel mona
charum non exempta nō diligenter ⁊ honeſte vi
ſitauit ⁊ eos vel eas ad ſeruandū regulam indu
xit deponendo abbates vel abbatiſſas ꝓ relaxa
cōne cum expedit hn̄do curā de honeſtate earum
Et q̄ nō habeant fāiliaritatē cū clericis religioſis
vel laycis ille moniales. ꝓuidendo eis de diligen
ti clauſura. de confeſſore ſecuro ⁊ ꝯſcienciato pro
hibendo ingreſſum ſimoniacum ⁊ cōuiuia feriaꝝ
que ibi fiunt. ⁊ feſta vana in conſecracōne earū
¶ Si ī iudicando in foro contētioſo ſibi non te
nuit vicariū peritum ⁊ bonū p̄cipue qn̄ ex ſe nō
habet ſufficientiam iuris. ¶ Si non ſeruauit or
dinem iudiciariū debito modo. Si fuit acceptator
pſonarum. ¶ Si dedit iniquas ſententias de iſtis
dic ut s̄. in c. circa iudices. ¶ Si nō ſeruauit de
bitam formā iuris inferendo ſentētias excōis

ſuſpenſiones · ⁊ interdicti · q̄ incurrit vltra pecc̄m
certam penam · de qua vide in ſūma · ꝯ · p̄te p̄cipue
in cauſis m̄rimonialibꝫ · quia ibi oportꝫ ee̅ cautiſ
ſimum ⁊ ꝑ̄ōderoſū · ⁊ ſpecialiter cir̄ diuortia ¶ Si
dedit licentiam dn̄o tꝑali · vel iudici · verberandi ꝉ
aliter puniendi · vel incarcerandi · aut hmōi cleri
cos ſuos · niſi in caſu in quo eſſent incorrigibiles
per eum . quia efficitur ex̄catus · extra de ſen · ex̄ · ut
fame . Neminem tamē etiā debꝫ verberaē manibꝫ
proprijs · ſꝫ per clericum aliū faciet caſtigaē cleri
cum pro delictis ⁊ hmōi cum expedit · ſcd̄m iura
¶ Item a cauſis ſaguīnis debet abſtinere ope cō
ſilio · ⁊ mandato . ¶ Si hereticos nō diligenter ꝑ
quiſiuit in ſua dioce · ⁊ puniuit ſcd̄m iura ¶ Si
teſtamenta ⁊ vltimas volūtates nō fecit implere
precipue quo ad legata ad pias cās · ¶ Si diſpen
ſauit in votis ⁊ iuramentis in quibus non potuit
vel ſi potuit · tamen indiſcrete · ⁊ ſine cauſa rōabi
li . ¶ Si abſoluit a ſentencijs · a quibꝫ non potuit
ut in pape reſeruatis caſibus · vel diſpenſauit ī ir
regularitate in qua non potuit . ¶ Si bonus exem
plaris fuit i hitu . non pretioſo · ſuppellectilibꝫ nō
argenteis · et curioſitatibus in apparatu domus
⁊ ornatu non ſeculari . in victu ſobrio · nō cō uiua
lis nimis · niſi cum paupibus · in viſitādo eccias in
tereſſendo diuīs ⁊ precipue diebꝫ feſtiuis · q̄ hoc
debet facere ſꝫm iura . In ſolēnitatibus precipuis

ꝑ ſe cantando miſſam. In dicendo offitium deuote
non curſiue. ſed ordinate. ⁊ ꝙ dicatur in ecc̄ia ſua
debite ꝓcurando. In frequentādo oracōes priua
tas in vacando lectionibus ſacris. ut di. 36. per
totum in predicādo ſi ſit ydoneus. vel ſi ſciuerit. ſi
vero neſciuerit. prouidendo gregi ſuo de alijs pre
dicatoribus vtilibus nō curioſis. ſimiliter de ꝯfeſ
ſoribꝫ. In tenēdo honeſtam ⁊ deuotā familiā ſol
licitus de ſalute eius. In vitādo conuerſacōeꝫ cū
mulieribus ut peſtem. in raro exitu de domo niſi
ad ecc̄iam. In conferendo ⁊ inquirendo ſepe cōſi
lia cū ſeruis dei quō poſſit melius prouidere gre
gi ſuo. Adulatores ut venenum abhorrēdo. pa
ter pauperum. viduaꝝ. orphanorum ⁊ oppreſſoꝝ
exiſtat. et cauſas eorum ſine expenſis expedire
faciat. In iniurijs proprijs nō ſit vindicatiuꝰ. ſꝫ
pacientiſſimus. In verbo ⁊ geſtu. non ſit ſubitus
⁊ iracūdus. nemi multū familiaris. n̄ ſeruitoribꝰ
dei ſuꝑioribus obediens equalibus non inuidēs
nō gaudēs de dignitate ⁊ honore ſed lugens pro
exteriori occupacōe. ⁊ plebis offenſis. die noctu
qꝫ reſiſtat cōtētionibꝫ maxime con̄ fidē catholicā
quia ſi in hijs omibus diligenter ⁊ bn̄ ſe habuit
nil deo acceptiꝰ. Si aūt preſūptorie ⁊ male. nil mi
ſerius ⁊ dāpnabilius epi dignitate. ut dic̄ augꝰ
di. x. āte omnia. ¶ De prelatis etiā multa hēs i ſū
ma. 3. parte ti. vlti. per totum. ¶ Item epi ⁊ ſupra

concedentes aliquam domū vſurarijs manifeſtis alienigenis·ad fenus exercendum·ſunt ipō facto ſuſpenſi·ut extra de vſu. quaǭ li·vi·Similiter ſi pmittunt ꝙ hmōi vſurarij alienigene exerceant fenus in terris eorum iuriſdictioni ſubditis·niſi infra tres mēſes eos expulerint·ut in prealle·c. quamǭ ¶ Item Qui ſe ingerit pro papa·electus a minori pte·quam a duabus ptibꝫ cardinaliū ē ipſo facto·excatus. Et ſimiliter cardiales q̄ talē recepint pro papa·extra de elect·licꝫ li·vi ¶ Item Omnes clerici·religioſi·layci·ſiue familiares curie ſiue alij·qui aliqđ pactum fecerit·vel aliquid puum·vel magnum pmiſerint·vel pmiſſiones recepint·vel ex pacto vel promiſſione occulta vł manifeſta dederint vel recepint puum quid vel magnū pro aliqua iuſticia ł grā·p ſe vel p alio in cauſis iuridicis vel lřis aplicis·ꝛ quibuſcunqꝫ modis·ab aplica ſede optinenda ſunt ipſo facto excōmunicati·ī extrauagaņ·Boifacij·viij·Et ab ſolucō pape reſeruatur·hoc hꝫ locū in cu.ro.Jo. an·ꝛ an·de but·eam alle.

¶ Sequitur quarta ꝛ vltiā pars huius tractat⁹ que tractat de abſolucōe ꝛ pnīe iniunctiōe. ·28· De abſolu̇cōe tractat⁹

POſtǭ penitens dixit ex ſe pccā ſua vel ex interrogacōne confeſſoris ut debuit· tandem concludat dicēs. In iſtis pecca ui ꝛ in alijs multis ꝛ de omnibus dico